

Naročnina mesečno 25 Din, za izozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletne 96 Din, za izozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2070 — nočna 2994, 2994 in 2070

Izhaaja vsak dan s jutraj, razen ponedeljka in dneva po praznikih

Nič obupavati!

Živimo v taki zmedbi moralnih pojmov, v takem političnem neredu in socialnem propadu, pa v splošnem razkroju, kakršnega menda že tisoč let ni bilo. Po več sto letih kulture, ki jo je vodil razum, je prišla doba, ko gospodujejo strasti, živalski instinkti in tirani kot neomejeni vodje mase. Napoveduje se boj razumu, demokraciji in ideji politične enakosti ter človeškega bratstva. V prvi vrsti pa gre ta pokred proti ideji politične svobode, ki sloni na krščanskem vrednotenju osebe, ki je od Boga samega obdarjena z avtonomijo. Človeštvo hočejo spremeniti v čredo in ga kolektivizirati bodisi na podlagi nacionalne ali internacionalne ideje. Najbolj pravilno gledajo na čas tisti, ki v njem vidijo borbo med zapadnoevropsko kulturo in vzhodno, ki se danc v njenem krogu giblje tudi nemški duh.

Nagonske sile so se s tako divjo močjo sprostile, da je sredi tega viharja mnogim ljudem skoraj popolnoma upadel pogum. Pričeli so zdvajati nad krščanskim človeštvom in njegovo kulturo in s tem seveda le večajo splošno mračno razpoloženje na našem kontinentu. Ta pesimizem, ki prihaja prav takó komunizmu kakor nemškemu narodnemu poganstvu, širijo ljenistični in germanski ideologi sami, da bi se zapadna krščanska družba tem bolj in tem hitreje razkrojila. Posebno Nemci so mojstri v širjenju pesimističnega razpoloženja, češ, da zapad propada. Spenglerjeva knjiga »Der Untergang des Abendlandes« je ena najbolj čitanih knjig na svetu. Če tem mislecm verjame, se bo stavba zapadne kulture v najkrajšem času popolnoma zrušila in eni že vidijo, kako zavladujejo Evropi mongolska krčda.

Takih mrkogledov je tudi pri nas dosti. Posebno demokracijo so zapisali že med mrljice, ki nikdar več ne bodo vstali. Zabavljaje na demokracijo pa je sploh prišlo v modo in se že vsak bedak smatra za poklicanega, da jo opusuje. Tako se spravlja zaradi akcidentalnih napak demokracije kot politične oblike konkretnega življenja ob kredit ideja sama, ki sloni na avtonomiji z razumom in svobodno voljo obdarovane človeške osebe. Proslavlja se takozvani totalitarizem, v katerem nihče ne ve več biti oseba, to je po luči razuma in svobodni delovanju Boga podobna bitnost, ampak le individui, to je enoličen del celote, ki namesto njega misli in dela na podlagi živalskega instinkta. Taki ljudje seveda ne marajo parlamenta, ampak vidijo rešitev le v takozvani močni roki, katera svojo voljo narekuje brezvoljnim posameznikom narodne ali človečanske črede. To je bolezen, kakor je bolezen vsa sodobna politična, moralna in gospodarska zmeda in stiska, obenem pa za to boleznijo deluje moralni zadrževalni proces in Evropa bo tudi to bolezen prebolela, kakor je doslej še vsako.

V tako žalostnih časih je velika tolažba za vse, ki so si ohranili še zdrav razum, če vstanejo ugledni možje in zastavijo svojo besedo za vrednost in pomen demokracije pa človeške svobode, ki je edino dostojna od Boga ustvarjenega razumnega bitja in na kateri kot na svoji bistveni osnovi sloni krščanska evropska kultura, ki je najvišja od vseh in sploh nedosežna. Zato se je vsak Evropejec zelo razveselil predavanjem češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša, ki ga je čital pred par dnevi pred nemškimi učitelji v gledališču v Toplicah. Praviloma je že uvodoma poudaril, da so demokracija, evropska kultura in socialna pravičnost tiste velike vrednote, ki so edine zmožne, da narode med seboj zblizajo in tako zasigurajo trajen mir in napredek. Vsak drugačen političen sistem, ki ne sloni na načelih politične svobode, državljanske enakosti in morale na socialnem in gospodarskem območju življenja, vodi k borbi vseh proti vsem. Antidemokracija je enaka splošni anarhiji in nacionalne diktature kakor tudi internacionalna diktatura svetovetov le prikrivajo stanje notranjega brezvladja naroda. Na vprašanje, zakaj je po svetovni vojni, ki je vendar v bistvu bila zmaga zapadne demokracije nad starimi absolutizmi Rusije, Avstrije, Nemčije in Turčije, okoli 1. 1927 oziroma 1928 zastavila svoje delo reakcija, tako da se je začelo kolo evropske družbe vrteti nazaj, ni težko odgovoriti. Fašistična in boljševiška diktatura, ki načeloma tajita idejo demokracije, svobode in enakosti — zakaj tudi v Rusiji je neboljševik brez vseh človeških pravic — sta se uveljavili povsod tam, kjer narodi niso bili zadostno pripravljeni na silni dvig demokracije misli takoj po vojni. Saj nam je ta vojna prinesla Zvezo narodov, ki je kljub svojim umljivim hibam najvišje, kar je Evropa ustvarila, potem ko je bila od reformacije dalje razbita politična in kulturna ednost Evrope v znamenju katolicizma. Diktature ali nekoliko omiljeni diktatorski režimi, katerim so dali ime avtoritarnih vladav, imamo v Rusiji, Nemčiji, Italiji, Avstriji, Poljski, Turčiji, v Portugalu in v nekaterih baltičskih državah in še ponekod drugod na svetu.

V tem je ves odgovor na gornje vprašanje. V vseh teh državah je bila politična izobrazba v duhu demokracije pred vojsko minimalna in ponekod je vladal sploh absolutizem bodisi dinastijske ali kakšne močne gospodarske skupine in njej vdignjenih strank. Rusija na politično in socialno demokracijo sploh ni bila pripravljena in je iz enega absolutizma skočila v drugega, vendar pa se bo proletarski absolutizem, čim bolj bo prišel v stik z zapadom, razvijal v smeri proletarske demokracije. Minimalna politična izobrazba italijanskega ljudstva pred vojsko je splošno znano dejstvo. V Nemčiji povojni socializem ni mogel likvidirati nedemokratske miselnosti nemškega naroda in za Avstrijo velja seveda slično. Tudi Poljska ni nikoli poznala prave demokracije, ampak absolutizem žlahte, kjer je en sam trmast človek lahko zmožnil sklep vsega sejma. Iberski državi nista nikoli nič vedeli o politični samodelavnosti ljudstva in njegovih strank. Turčija je bila despotija, baltičske države pa so bile pod farmom carizma. Če vpoštevamo še, kako je komunizem povsod, posebno pa v Nemčiji, oviral izgradnjo demokracije, ki njemu velja za oviro na poti k boljševizmu — bomo razumeli,

Jevtičev volivni govor

na volivnem shodu pristavev njegove liste v Belgradu

Belgrad, 3. maja. AA. Za današnji popoldanski shod, ki so ga sklicali prijatelji in pristaši liste predsednika vlade in ministra za zunanje zadeve g. Bogoljuba Jevtiča v Belgradu, Zemunu in Pančevu, je vladalo v vsej javnosti ogromno zanimanje.

Točno ob petih je ugledni belgrajski trgovec g. Marko Vuletič olvoril shod. Po uvodnih besedah se je v imenu množice poklonil Nj. Vel. kralju Petru, vzvišenemu domu Karagorgjevičev in spominu viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Množice so priredile našemu kraljevskemu domu viharne in dolgotrajne ovacije. Za predsednika shoda je nato predlagal belgrajskega župana Iliča, kar so zborovalci navdušeno pozdravili.

Župan jugoslovanske prestolnice je nato zavzel svoje mesto. V svojem pozdravnem govoru se je najprej zahvalil za zaupanje, nato je pa prosil zborovalce, naj z enominutnim molkom počaste spomin na mučeniškega kralja Zedinitelja. Ogromna množica zborovalcev je pobožno umolknila. — Nato je Ilič dal besedo predsedniku ministrskega sveta in zunanjemu ministru g. Bogoljubu Jevtiču.

Množice so priredile predsedniku vlade viharne ovacije, ki so trajale več minut. G. predsednik vlade je izjavil:

Dragi bratje in prijatelji! Kot nosilec državne liste in kot predsednik kraljevske vlade sem posebno vesel, da morem vas meščane prestolnice kraljevine, junškega Belgrada, pozdraviti v imenu vseh kandidatov na državni listi iz vseh okrajev naše prostrane domovine in da se vam zahvalim za ta velikanski odziv in za to nepremagljivo manifestacijo enodušne volje naroda, da se odloči in v moško poženo naprej, da ne obstane in ne okleva pri izvajanju tega programa narodne in državne obnove, cilja, ki si ga je postavila kot najvišjega kraljevskega cilja, ki ga že izvaja, in vsi kandidati naše državne liste.

Teh pravkaršnih veličastnih trenutkov pobožnega molka, posvečenega svetemu spominu našega neumrlega kralja-mučenika, je napolnilo nas vse in ves ta veličastni zbor s svetinjo dosmrtno zaobljube našega pokolenja, da bomo čuvali Jugoslavijo, da bomo Nj. Vel. kralju Petru II. zvesti in vdan, da bomo zmerom vdani in iskreno služili slavi našega naroda.

Nikoli nas nihče in nič ne more omajati v tej zaobljubi ne nas ovirati pri njegovi izpolnitvi.

Bratje in prijatelji! Ta dolga in izredno živahna volilna borba se bliža koncu. Po svoji dolžnosti sem prehodil mnogo krajev naše države in videl lepo številno naših prijateljev.

Preteklo nedeljo, kakor veste, smo imeli prav tako navdušena veličastna shoda v Ljubljani in Zagrebu, in nacionalno sem ponosen, ko vam rečem, da sem povsod srečal ista čustva, neomajno voljo in silno vzpodbudo, da veliko delo jugoslovanskega ustvarjanja in povzdiže splošnega gospodarskega in družabnega preobražanja daje poseben jugoslovanski začetek mladosti in moči, in to mi je dokaz, da bo djurdjevdan dožgal in razglasil vsemu svetu to edinstvo silne volje jugoslovanskega naroda.

Težki časi

Vsi veste, bratje, da so te volitve nenavadno važne in da se vrše pod posebno težkimi okolišninami v sedanjem težkem času. Povsod na svetu vidite izredno nenormalno stanje, vidite splošno krizo in polom vseh vrednot, političnih, gospodarskih, socialnih in moralnih. Ne veste, na kateri strani je hujske in negotovosti. V tem splošnem kaosu vrednot je rešilna pot za kraljevino Jugoslavijo, da čvrsto in odločno, zedinjena in neomajna gre samo po tisti svetli poti, ki jo ji je začrtal naš neumrlj kralj in ki ji jo je pokazal za bodočnost. Nimamo ničesar zbirati. Moramo moško vztrajati, pa bomo za vedno izpolnili svojo dolžnost, da poplačamo veliki dolg pred zgodovino in bodočnostjo naše zedinjene domovine. Jasno moramo povedati odločno besedo za našo jugoslovansko narodno bodočnost, za napredek našega naroda, za procvit Jugoslavije.

Mednarodni položaj

Bratje in prijatelji! V mednarodnem pogledu je položaj kraljevine Jugoslavije popolnoma dolečen in jase. Njena zunanja politika nima nikakih skrivnih ciljev ne smeri. Njene nacionalne pravice, ki jih budno varuje in neomajno brani, so znane, kakor so znane tudi njene mednarodne dolžnosti in obveznosti, ki jih vestno izpolnjuje. Nikoli njena zvestoba Društvu narodov, ne njena služba mednarodni skupnosti, ni bila preklicana. Jugoslavija je v tem pogledu stremela po tem, da

kako je mogla nastati internacionalistična in nacionalistična reakcija, katero so pospeševali tudi psihološki, gospodarski in moralni vzroki propagandne pretirane racionalistične in industrialistične civilizacije.

Velikega pomena pa so besede, ki jih je Beneš izpregovoril v bodrilo optimizmu, s katerim je treba gledati v bodočnost. Iz teh njegovih besed veje resnično krščanski duh in zavest o neminljivih in nepopravljivih vrednotah zapadnoevropske kulture, kakor jo posebno vidimo danes v neomajni moči na Angliškem, v Franciji, v treh skandinavskih državah, v Belgiji, na Nizozemskem, v Švici in v Češkoslovaški, torej v najbolj naprednih in najbolj kulturnih državah sveta. Značilno je, da se v Italiji fašizem ni razvil v skrajnost razizma. Treba pa je pomisliti, da se tudi v teh državah demokracija ni razvijala v neprekinjenem razvoju, ampak da se je demokracija morala stoletja boriti, dokler ni zmagal sedanji, na vse strani točno izravnovešeni konstitucionalizem. Omenjene države se tudi nikoli ne bodo udale valu divjih strasti, plemenskih in narodnih instinktov, razredne misli in naukom nasilja.

bi bila zmerom med prvimi in na tem bo tudi vztrajala.

Naš zedinjeni narod hoče biti med drugimi narodi spoštovan in zavarovan. Tudi on je za čuvanje varnosti in spoštovanje s strani drugih, zlasti od svojih sosedov. Mednarodno prijateljstvo Jugoslavije in njene zveze služijo izključno ohranitvi splošnega miru in varnosti ob varovanju obstoječih mednarodnih obveznosti. Zvestoba kraljevine Jugoslavije mednarodnemu miru, njena resnična politika sporazumov in sodelovanja, njeno lojalno spoštovanje mednarodnih obveznosti, organizirana sila njene zedinjene nacije in njen zemljepisni položaj so ji zagotovili jasno priznanje na svetu in veliko važnost njene pozitivne vloge v mednarodni skupnosti. Kot zvest član Male antante in balkanske zveze je Jugoslavija trajno določila svojo vlogo v srednji Evropi in na Balkanu. Z zadovoljstvom lahko poudarimo, da je ta vloga zelo vidna in ugledna in da jo vsrmo ob iskrenem priznanju vseh miroljubnih narodov.

Mednarodni pomen Jugoslavije je vse večji in resnejši. Posebno danes, ko se Evropa nahaja na križpotju in ko je mednarodno življenje polno vseh mogočih presenečenj in avantur.

Nova doba

Evropski narodi prihajajo v novo dobo mednarodnega življenja in pregrupiranja sil. To je usodnega pomena za nadaljnjo usodo Evrope. Naša pozornost mora biti posebno budna, in če je, moramo reči, da je naša zunanja varnost zagotovljena. Posebno važno je za bodočnost našega naroda, da v času, ki prihaja, zedinjeni jugoslovanski narod dobi polno mero svojega pomena na Donavi in na Balkanu. Njena vloga je neizbežna, kakor jo ji njeno mednarodno poslanstvo pri organizaciji miru v tem delu Evrope resnično odreja.

Razvoj našega notranjega političnega življenja bo nesporno pod vplivom teh zunanjih dejstev. Blagopokojni viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj je videl naprej razvoj dogodkov in razmer ter je postavil v ustavo 3. septembra 1931 močan branik zoper vse mogoče zablode in tavanje. Naša ustava je čvrsta opora in zdrava osnova za pravilni razvoj narodnega in državnega življenja. Poroštvo je za neoslabljenje in nerazdelitev narodnih sil, za možne usodne naloge v mednarodnih odnosih kraljevine Jugoslavije.

„Združena opozicija“

V to poročilo bodočnosti in varnosti Jugoslavije ne sme nihče drezati. Naj tudi nihče tega ne poskuša!

Brate in prijatelji! V tem velikem in važnem volivnem boju imamo zoper nas enega edinega resnega neprijatelja, tako imenovano zedinjeno opozicijo. Ona je vsa na listi in za listo g. Mačka. Javnega interesa je in naša dolžnost je, proučiti, kaj ta lista pomeni in kaj politično hoče, kakšen je prav za prav njen politični cilj in program. Vsekako to ni lahka naloga. Družba je pisana in nenavadno molčeča, razen tistih, ki niso poklicani tolmačiti program in listo g. Mačka.

Sam nosilec liste g. Maček vztrajno molči in nič ne govori. Pojavil se ni na nobenem shodu in ni imel konference in tudi ni izdal nikakega programa volivcem. Ta molk je značilen. Sicer res ne nasprotuje pozitivnemu zakonu, morda mu je tudi tu treba iskati pojasnila. Kar je o Mačku dognanega, je to, da zedinjena opozicija obstoji kot taka samo do volitev, torej samo še tri dni. Po petem maju je g. Maček svoboden. Da bi to tudi dokazal, vidimo, da g. Maček ne pošilja nobenega svojih zastopnikov na shode svojih zaveznikov in tudi tam jih ne sprejema. Vsak narod zase! Tudi belgrajskega shoda g. Davidoviča ni počastil s takšno pozornostjo nosilec liste. Maček sprejema sodelovanje naše zedinjene opozicije, toda le tako in toliko, kolikor mu je potrebno za njegove lastne cilje, o katerih pa molči.

O tem molku je včeraj g. Trumbić govoril na shodu v Splitu. Če bi mi povedali svoje mišljenje in proglasili, bi bilo to propaganda zoper obstoječe stanje in bi pomenilo odpreti vrata v zapor. Vidite, tako izgleda ta združena opozicija, vidite, kam meri.

Ljuba Davidovič, tukajšnji glavni zaveznik g. Mačka in tega volivnega boja, skuša biti jase in odkrit. Naša javnost je slišala Davidoviča na shodih v Kragujevcu in zdaj v nedeljo v Belgradu. Ona dva tisoč ljudi, zbranih na shodu v Kragujevcu, in 8 do 10 tisoč ljudi, zbranih na banjiškem shodu v Belgradu, je želelo slišati jasno in določno, kakšen sporazum je napravil Davidovič z Mačkom. Kaj je prav za prav in kakšno je politično edinstvo zedinjene opozicije? Davidovič je

Vzhodni instinktivizem ne bo porušil zapadne racionalizma v najboljšem smislu. V Evropi se bo zopet obnovilo ravnotežje med državo na eni in individuum na drugi strani in etatizem oziroma totalitarizem se bo ravno tako naglo porušil, kakor je nastal. Fraza o propadu zapada je pravi germanski mitos, ki ga je rodila gola želja. Krščanska etika, evropska filozofija in kultura bodo narode zopet zblizale in narode ozdravile. Azija je že večkrat navalila na Evropo, toda Evropa je še vedno zmogala in bo tudi zdaj. Rasna in boljševiška skrajnost bosta izginili in uveljavila se bo zopet evropska sinteza in tudi politika ter gospodarstvo se boeta v bližnji bodočnosti zopet gledala in vodila sub specie aeternitatis — pod vidikom večnih idealov človečanske kulture.

Tako dr. Beneš. Tem mislim mora vsak trezni in res kulturni človek v polnem obsegu pritrditi. Katoliški misleci niso nikoli sedanje krize človeštva gledali s pesimizmom. Oni vedo, da tudi v sedanji dobi veje in snuje božji duh in da bosta tako razizem kakor boljševizem le prehodna pojava, kakor so bile prehodne vse zmote minulih stoletij.

moral razočarati svoje občinstvo, ko je bil pristljen prepričati ga, kako hočejo Hrvati skupno državo in da je sporazum z njimi možen.

Sklicujoč se kot na dokaz na njegovo skupno listo in na Mačkovo pismo, ki nam ničesar ne dokazuje, se je Davidovič, namesto, da bi sam volil, dal voditi. Lista Mačka je politika Mačka. To mora Davidovič odkrito priznati našemu narodu. Kdor bo glasoval za Davidoviča in njegove prijatelje, bo glasoval za politiko g. Mačka in za vse posledice te politike. Tu naj se nihče ne vara, če Davidovič tega že neče priznati. Namesto tega je bil pa Davidovič in na prvem in na drugem shodu divji pri sekanju glav ministrov, čeprav v polstoletja svojega političnega delovanja ni v resnici niti ene glave oddrobil, čeprav je imel priložnost za to. Mi spoštujemo Davidovičovo osebnost, toda kot javnemu in našemu uglednemu političnemu človeku mu moramo zameriti nedoločno, demagoško in neresnično politiko.

S tem ni moči prikriti vseh nevarnosti in negotovosti ciljev zedinjene opozicije in vsega reakcionarnega in zastrupljenega dela partizanskega in separatističnega duha, ki skuša pri teh volitvah vstati k življenju.

Ali dogodki pred 1928. letom kakor tudi izkustva zadnjih dni pred 6. januarjem 1929 niso neizmerno poučni? Gg. Davidovič in Jovanović govorita vrhu tega povsod, da jim vlada preprečuje objavo programa. Snoči se celo ništa pomišljala, da v svojem poročilu inozemstvu obtožita vlado svoje države, trdeč, da imata za seboj nad 90% volivcev.

Ta pisana družba reakcionarne opozicije na Mačkovi listi, bratje, in mi, to sta dva sveta, ki sta drug od drugega oddaljena tako kakor preteklost od bodočnosti. Mi smo odločno za zmago pravice in resnice, za zmago nove morale v politiki proti zapeljivanju in cepu narodne celote. Naš narod pozna Boga in svoj pošteni obraz in zato se ne bo dal zapeljati ne odvrtiti od prave poti. Njegova moralna veličina je zlasti v tem, da je znal v usodnih zgodovinskih trenutkih opredeliti svoje odločno stališče. V trezni in močati Jugoslaviji zmaga samo boljši, na mladini pa počiva bodočnost. Hočemo visoko dvigniti svojo zastavo resnice, socialne pravice in ustvarjajočega dela.

Takšne opozicije podtikanih in ugovaranja se nam ni bati.

Bratje in prijatelji! V nedeljo moramo izvoliti narodno skupščino, ki se mora po svojih najboljših močeh zavedati svojih dolžnosti do kralja in celokupnega jugoslovanskega naroda. Z zaupanjem krone in s krepko in trajno oporo v ljudstvu bo imela narodna skupščina dovolj prilike, da v svoji štiriletni dobi mnogo stori in sodeluje v korist splošnosti in pospeši blagostanje naših državljanov.

Jevtičev program

V svojem proglasu na volitve smo razložili obsežni program in smer svojega političnega, gospodarskega in socialnega dela, ki je pred nami. Poudarili smo zlasti, da je treba popolnoma preureddati gospodarsko in socialno organizacijo našega naroda. Borba proti gospodarski krizi je nemogoča, če ne organiziramo vseh sil gospodarskega življenja. Ves svet je začel v hudo gospodarsko vojno, o kateri lahko rečemo, da je težja kakor resnična vojna, ker se nanjo nismo pripravili. Pripraviti se moramo najprej na to, da v tej borbi ne podležemo, čeprav smo že mnogo časa zamudili. Naš narod je obubožal in gospodarsko obupava.

Zato mu je glavna skrb ohranitev obstanka. Vsa naša prizadevanja gredo za tem, da narodu pomagamo. Prato je kraljevska vlada že izdala niz raznih odlokov, ki naj olajšajo in obnovijo gospodarsko življenje. To je njena naloga. Stori se je to, kar je bilo najnujnejše in kar je bilo mogoče. Organizirano in sistematično delo se mora z vso potrebno neumornostjo šele začeti.

Naša vprašanja so kaj številna. Obnoviti gospodarstvo, okrepiti položaj kmetovalca, obrtnika in trgovca, industrijca in delavca, pomeni sedaj toliko, kakor prodrati s pogumom v vsa področja državnega in narodnega življenja in spraviti v sklad vse sile in jih usmeriti k skupnemu cilju. Živimo v dobi, ko narašča važnost socialnih idej, politične pa se umikajo. Med nami pritiskajo gospodarske skrbi, politične stvari pa so nam manj važne. Zato hočemo, bratje, zbrati vse svoje sile. Združiti hočemo k skupnemu naporu vse ljudi dobre volje, zdravih nazarin in nacionalno pravilnega čustvovanja. Potrebni so nam silni napor in moči. Potrebna nam je železna volja, da premagamo sedanje hude čase in krenemo v svetlo bodočnost.

Pomislite samo, bratje in prijatelji, kaj bi nastalo in kakšna bi bila naša vest, ko bi hoteli te težke naloge rešiti tako, da bi vsak od nas dvigal hrvatsko ali srbsko trobojko. Kako brez smisla, brez uma bi bilo, če bi hoteli danes voditi nekakšno plemensko, versko ali še bolj črno separatistično politiko. Ali naj danes zaobrnemo nazaj razvoj naše države za eno pokolenje in naj govorimo o sporazumu in o sporazumevanju med svobodnim hrvatskim, svobodnim srbskim in slovenskim narodom, ko že imamo zedinjeno in nedeljivo domovino, v kateri se lahko razigrava vsa zdrava stremiljenja in možnosti, vse upravičene zahteve. Ali naj sedaj obnovimo pravaškega in frankovskega duha, ko pa sta zmogala Strossmayer in Rački in z njimi vred vsi hrvatski mučeniki in junaki naše jugoslovanske nacionalne misli.

„Nikomur ne bomo dovolili“

Mi ne smemo dovoliti, prijatelji, da bi se razpale zabode, in da bi prevare premotile zdravo zavest našega naroda. Nikomur ne bomo dovolili, da bi skušal grešiti nad seboj in nad našim narodom. Take poizkuse bi morali drago plačati. Kakšna radost bi zavladala med neprijatelji jugoslovanskega naroda.

Ali pa se tudi zavedamo vseh socialnih in gospodarskih krivic? Ali ne vidimo tega, da zahtevajo ogromne množice samo zadostnega dela in kruha in da bi dale svojim otrokom vsakdanji kruh? Ne smemo prepuštili ne delavca ne kmeta ne trgovca ne obrtnika samemu sebi, v tem neenakem gospodarskem in socialnem boju. Gospodarska pravica in socialna harmonija se morata uresničiti in uveljaviti v vsej naši državi, kajti brez tega ni uspeha v tej borbi, sta splošni napredek in blagostanje našega naroda nemogoča.

Niso pa samo gospodarske stiske, bratje, ki nas žuhjo, ker moramo čimprej izboljšati

splošne gospodarske in kulturne pogoje vsega našega narodnega življenja na podeželju kakor v mestih. Strašna je misel, da naš narod izgubil samo zaradi jetike nad 300.000 duš v teh zadnjih letih samo zaradi slabe in pomamljive higijenske in bolniške službe. Vse te stvari in raznovrstne so naše potrebe. Tu sem se jih samo dotaknil, brez vsakih obljub, samo da vas opozorim nanje.

„Če mislim nase...“

Tega, prijatelji, bratje, tega zla ni mogoče odpraviti in odpraviti z obljubami in zabodami lažne demokracije. Pač pa so potrebni skupni napor, dobra volja in odločna, resna služba za narod in državo. V srečnem položaju smo, da je Jugoslavija izredno bogata in prostrana država. Njene možnosti so ogromne. Njene sile se niso izkoristile. Že zdaj pa počiva na tako čvrstih in krepkih temeljih, da se ji za njen napredek in bodočnost ni treba bati. Potrebni so ji samo dobri ljudje, iskreni in pošteni, neumorni delavci na upravi, da bo postala napredna in silna država. V sedanji hudi stiski lahko reče o sebi: »Če mislim nase, sem nezadovoljna, če se pa primerjam z drugimi, se takoj utešim.«

Bratje in prijatelji! Od nesmrtnega voditelja Karagorjca do sedanjih časov so v štirih pokoljenih junaške dinastije Karagorjevičev postopno ustvarili in zgradili neodvisno zedinjeno kraljevino Jugoslavijo. V nadstoletnih revolucionarnih borbah in trpljenju vsega našega naroda od Triglava do Djevdelijske so izpeli in se mučili najboljši Srbi, Hrvati in Slovenci in dajali tudi najtežje žrtve. Naša narodna zgodovina je prepolna njihovih najlepših imen in njihove zasluge bodo ostale za vse

čase kot sporočilo bodočim pokoljenjem.

Največja žrtve, največji junak od vseh in za vse veke pri obrambi zedinjene Jugoslavije pa je bil Nj. Vel. kralj Aleksander I. Zedinitelj. Vsem nam, nam je zapustil sporočilo svojih idealov in na njihovem braniku junaško žrtvoval svoje življenje. Zapustil nam je Jugoslavijo, da jo čuvamo in krepiamo, da jo sodočno uređimo in izpopolnimo in da jo zedinjeni narod srečnim in zadovoljen tako, kakor je on tako vdano in strastno želel.

Da usoda ni drugače hotela in da ni zahtevala te največje žrtve našega naroda, bi bil on o nekaj letih popeljal Jugoslavijo v novo dobo napredka in preporoda. Našemu pokoljenju je zapustil sveto dolžnost, da njegovo sporočilo izpolnimo. Zato se moramo tega zavedati. Uspeli bomo samo tedaj, če bomo složni in zedinjeni, če se vsi brez razlike združimo v narodno gibanje za obrambo, ohranitev, napredek in blagostanje Jugoslavije.

Nedeljske volitve v narodno skupščino so samo manifestacija iskrene narodne volje, da bo to svojo veliko dolžnost izpolnila.

Zaradi tega vas pozivam, da v nedeljo 5. maja oddaste ne samo naši listi absolutne večine, marveč da z ogromnim številom in neодоšno tudi izrazite svojo neomajno voljo, da hočemo vsi v novo dobo, v napredno, nedeljivo in večno Jugoslavijo. Vsi za kralja in domovino! Živel!

★

Zadnje besede g. predsednika vlade so nepregledne množice sprejele z novimi, dolgotrajnimi ovacijami. Pogledali so se šele, ko je predsednik shoda župan lili predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II. Množice so priredile nove ovacije našemu kraljevskemu domu in g. predsedniku vlade. Med prepevanjem državne himne in naših narodnih koranic se so tisočglave množice polagoma razšle v najlepšem redu in miru.

Po podpisu francosko-ruske pogodbe

Mala zveza in Rusi Titulescu poizveduje

Pariz, 3. maja. c. Daneski dan je ves v znamenju zadovoljnosti zaradi podpisa pogodbe med sovjetsko Rusijo in Francijo. Tekom dneva sta Potjomkin in Herriot izmenjali brzojavki, v katerih sta si čestitala zaradi podpisa te pogodbe. V tej brzojavki je Potjomkin pohvalil Herriota, da je on tisti, ki je leta 1933 že uvedel to politiko s svojim potovanjem v Moskvo.

Povsod pa se poudarja, da je bila skupina držav Male zveze in balkanskega sporazuma tista, ki je uvedla v evropsko politiko potrebo po zblizanju s sovjetsko Rusijo. Poudariti se namreč mora, da je Mala zveza že 5. junija 1933 v Londonu podpisala pogodbo o definiciji napadalca s sovjetsko Rusijo. Nadaljno politiko razčiščenja s sovjetsko Rusijo je tudi vodila Mala zveza in šele v oktobru 1933 je bil dosežen prvi sporazum med Boncourjem in Litvinovom v Ženevi.

Zato je čisto razumljivo, da je prišel po podpisu te pogodbe v Pariz takoj Titulescu, ki je sicer tudi pripeljal s seboj romunskega zunanjega ministra. Ta je imel dopoldne takoj zelo dolg razgovor o romunskih finančah s Flandinom, med tem pa je Titulescu odšel v zunanje ministrstvo, kjer se je nad eno uro razgovarjal z Lavalom. Po sestanku je Titulescu časnikiarjem samo izjavil, da pride popoldne zopet. Popoldne ob 16.30 je Titulescu zopet prišel v zunanje ministrstvo, tokrat v spremstvu romunskega zunanjega ministra Antonesca. Ta sestanek ob času, ko to poročamo, že

traja. Titulescu odpotuje jutri zvečer v Bukarešto, splošno pa se izjavlja, da se sedaj odpira politiki Male zveze in balkanskega sporazuma nova doba delovanja. Znano je, da je Mala zveza zahtevala, da se mora pred sklenitvijo podonavskega pakta rešiti vprašanje varnosti na vzhodu Evrope. Sedaj je to bilo doseženo s podpisom francosko-ruske pogodbe. Zato je pričakovati, da bodo že na sestanku držav balkanskega sporazuma, ki se začne 10. maja v Bukarešti, padle važne odločitve v tej smeri.

Poljska in pakt z Rusi

Varšava, 3. maja. AA. V vladnih krogih poudarjajo, da zadeva francosko-ruski pakt v dveh bistvenih točkah poljsko zunanjo politiko, namreč v zvezi s Francijo in v poljsko-sovjetski nenapadalni pakt. Če ne bo francosko-sovjetski pakt škodil obveznostim, ki izvirajo iz gori omenjenih dveh dejstev, izjavljajo v vladnih krogih, nima Poljska nikačnega razloga za razburjenje in čaka objavo tega pakta, da zavzame svoje stališče.

Kaj pravi Belgrad

Pariz, 3. maja. AA. Havas poroča iz Belgrada: Politični krogi so sprejeli podpis francosko-sovjetskega pakta z veseljem in ga pozdravljajo brez pridržkov. Po mnenju teh krogov je pakt dragoceno orodje miru v vzhodni Evropi.

Madjarska zunanja politika

V Rim ali Berlin? Madjari nočejo podonav. pakta

Budimpešta, 3. maja. SE. Madjarska vlada je z veliko zadovoljnostjo sprejela povabilo italijanske vlade na sestanek med državami »italijanskega trikotja«, ki naj se vrši dne 4. maja v Benetkah, ker odgovarja čisto duhu italijansko-avstrijsko-madjarskega protokola podpisanega v Rimu dne 18. marca 1934. Madjarska vlada je zadovoljna, da je dobila priložnost, da se pred kakršnikoli sestankom podonavske konference trije zavezniki najprej med seboj točno dogovorijo o namenu podonavske konference in o ciljih, ki jih hoče doseči. Solidarnost Italije, Madjarske in Avstrije je treba ohraniti in jo je treba tudi otpljivo pokazati Evropi baš v trenutku, ko gre za ureditev Podonavja.

Madjarski politični krogi povdarjajo, da je zunanja politika Madjarske osnovana na revizionizmu in da je bila tudi svojevčasna prijateljska pogodba, ki sta jo podpisala grof Bethlen in Mussolini, zgrajena na ideji revizionizma. Miroljubni revizionizem, ampak delaven, to se pravi, da je treba izbrabiti vsako priložnost in se poslužiti v vsakem trenutku mirnega pritiska, da se izvedejo spremembe, ki jih Madjari smatrajo za potrebne. Teritorialna revizija naj bi ostala prihranjena za poznejše čase. Madjari so člen 6 resolucije, sprejete v Strasi, ki govori o revizionizmu, sprejeli kot dokaz, da Italija noče opustiti sodelovanja s Madjarsko. S skrbjo pa so sprejeli drugo vest iz Rima, da namreč na bodoči podonavski konferenci ne bodo razpravljali o madjarski prošnji o

oborožitvi, ter smatrajo, da se je Mali zvezi le posrečilo, da je uveljavila svoje stališče proti Madjarski. Madjarski revizionisti izjavljajo, da je treba na vsak način preprečiti, da bi se s kakršnikoli pogodbo utrdil dosedanj politični red v srednji Evropi. Kakšen podonavski pakt, ki bi imel ta cilj, bi bil za Madjare nesprejemljiv. Madjarska vlada je pripravljena podpisati pogodbo o nevmešavanju v notranje avstrijske razmere, nikoli pa ne bo podpisala pakta o medsebojni pomoči, ki bi državam podpisnicam jamčil dosedanje meje.

Tukaj se čisto slišijo glasovi, da se Madjarska oddaljuje od Italije in se bliža zopet Nemčiji. Sicer pa je treba povdariti, da se Madjarska Nemčiji nikoli ni oddaljila. Zato je čisto normalno, če bo svoje prijateljstvo do Nemčije še bolj povdarila v današnjem trenutku, ko je Nemčija na tem, da razbije mirne pogodbe. Ako Italija želi, da spremeni bojevit revizionizem v Podonavju v čisto platoničnega in filozofskega, bo Madjarska kljub temu vztrajala na svoji politiki in iskala pomoči tam, kjer jo bo za svojo politično smer našla. Toda dosedaj Italija takšnih namenov še ni izpovedala in Mussolini še z nobenim dejanjem Madjarom ni namignil, da opušča njihove življenjske interese.

Podonavska konferenca, kot si jo zamišlja Italija, ob takšnem stališču Madjarske, ne bo prinesla red v Podonavje, ampak povečala napetosti.

Tiho delo ZN za človeški blagor

Ženeva, 3. maja. Za kulisami političnega delovanja Zveze narodov, ki je združeno z več ali manj hrupnimi dogodki in incidenti, je v teku mirnejše, a zato še plodovitejše delo za blagor človeštva. V tem času se sestajajo razni nepolitični odbori ZN. Tako na primer zaseda odbor za varstvo mladoletnih in žensk, ki se bavi s pobijanjem trgovine z dekleti in vsemi drugimi vprašanji, ki so v zvezi z zaščito nedoraslih in žensk. Odbor za varstvo mladine zaseda pod predsedstvom Cilca Cajarda. V tem odboru je predsednik med splošno pozornostjo sporočil, da predstavnik Japonske ostane še nadalje v odboru kljub temu, da je izstop iz ZN pravomočen. ZN je povabila Japonsko, naj še nadalje pusti v odboru svojega predstavnika. Japonska se je temu vabilu odzvala. Verjetno je, da bo v nepolitičnih odbori ZN pustila še nadalje svoje predstavnike. To je za ZN na vsak način priznanje.

Med letošnjim zasedanjem se mora odbor za varstvo mladine baviti predvsem z učinki gospodarske krize na mladino. Poročilo mednarodnega urada za delo opozarja na demoraliziranje mladine, ki ga povzroča tudi materialna kriza. Zveza narodov je zdaj izdala poročilo, ki govori o ukrepih, ki so jih razne države storile, da preprečijo nezaposlenost in demoraliziranje mladine. Poročilo pohvalno omenja tudi Jugoslavijo, Anglijo, Španijo, Združene države, Grčijo, Irsko, Romunijo in sicer kot države, ki dajajo bednim živila zastoj

ali pa po nizki ceni; švedska prireja tečaj z brezplačnimi malicami. Druge države organizirajo poletne kolonije, otroške vrtnice itd. Drugo glavno govori o potrebi podajanja šolskega pouka, in sicer v Španiji, Litvi in Rumuniji ter raznih drugih državah. Tudi na Angleškem, v Švici, v Danski, Združenih državah in tudi nekaterih južnoevropskih deželah so pričeli ustanavljati delovna taborišča, da bi tako dali nezaposlenim možnost zaslužka; vpejali so tudi sportne tečaje, da bi zaposlili mladino, ki bi sicer moralno propadala.

Japonska zunanja politika

Tokio, 3. maja. c. Japonska uradna agencija Rengo sporoča, da je imel danes japonski zunanji minister velik govor o japonski zunanji politiki. Ta govor je imel pred guvernerji japonskih dežel. V svojem govoru je izjavil, da je vesel dobrega razvoja mandžurskega cesarstva. Prav tako mora biti Japonska tudi vesela, da so se zboljšali odnosi med Japonsko in Kitajsko. Japonska in Kitajska se morata zavedati, da imata obe iste naloge pri obrambi azijskih interesov. Tudi odnosi s sovjetsko Rusijo se stalno zboljšujejo in Japonska samo želi, da bi se posebno trgovinski odnosi med Rusijo in Japonsko zboljšali.

Revolucija na Filipinih

Oblasti upora še niso zadušile
Več otokov v oblasti puntarjev

Manilla, 3. maja. b. Popolnoma nepričakovano za oblasti je izbruhnila v posameznih delih Filipinov revolucija levičarskih ekstremistov. Organizacija levičarjev je v zadnjem času široko razporedila svoje mreže in delovala s neverjetnim elanom, zlasti na onih otokih, kjer je našla največ pristajšev. Oblasti so izvršile obsežne protikupe in aretirale številne člane levičarske organizacije, zaplenile mnogo propagandnega materiala ter orožja. Glavni voditelji so v ječah. Toda vse ne pomaga nič. Oblasti niso bile v stanju, da pravčasno izvedo, kako se širi nevarno revolucionarno gibanje, medtem ko se ameriške oblasti pokazale za enkrat popolno neinteresirane na dogodkih. Včeraj je prišlo do nevarnega puča levičarjev. Na nekem otoku so napadli mestno posvetovalnico, jo zasedli, nato pa izvršili napad še na policijo. Prišlo je do krvavih spopadov med policijo in vstaki ter je v boju padlo 75 oseb. Veliko število je bilo hudo in lažje ranjenih. Ko je dobila policija okrepitve, se je s največjim naporom posrečilo potisniti sovratnike iz posvetovalnice, nato pa še iz policijskih stražnic, ki so jih bili medtem vstaki že zasedli. Nevarno revolucionarno gibanje se je

pa preneslo s neverjetno naglico na vse področje filipinskega arhipelaga. Levičarji beležijo predvsem svoj uspeh zaradi tega, ker je revolucija prišla tako nenadno, da se oblasti ni mogla pravčasno pripraviti. Krajevne oblasti so opozorile guvernerja na izredno nevaren položaj ter pričakujejo, da bo po prvem državnem puču prišel v najkrajšem času drugi, ki bo mnogo huji in težji z ozirom na prvi uspeh revolucionarjev, ki so medtem pridobili izredno veliko število vstajev. Oblast je predvsem storila nujne ukrepe, da prepreči revolucije v sami Manilli. Policija, vojskovo in orožniki so v strogi pripravljenosti. Visti, ki jih dobiva oblast s ostalih otokov, niso prav nič rožnate. Guverner je zahteval, da se pošljejo vojne ladje in pomorski streliči, ki bodo edine v stanju, da napravijo red.

Po dosedanjih poročilih se je poleg drugih revolucionarjev udeležilo v zadnjem državnem puču okoli 3000 organiziranih levičarjev, ki so oboroženi do zob. Točno število žrtev doslej še ni znano, ker s številnimi otoki, kjer so se vstaji tudi dvignili proti oblasti, ni vesti. Smatra se, da so nekateri otoki v rokah vstajev.

Roosevelt ostane optimist

London, 2. maja. Ameriški dopisniki tukajšnjih listov poročajo o vtisih, ki jih je napravil Rooseveltov veliki govor po radiu. Njegov govor je prenašalo 600 ameriških radijskih postaj. Povod za ta Rooseveltov nastop je dala tiha agitacija raznih prizadetih skupin, ki proglašajo Rooseveltove reforme za nepraktične, nesocialne in posegajoče v državljansko svobodo. Ta podtalna kritika ne prihaja samo od opozicijske republikańske stranke, ki se že pripravlja na volitve v prihodnjem letu, ampak tudi od strani veleindustrije in velebanke in od takozvanih družb holding, ki jih krijejo veliki plinski in električni koncerni, ki so bili ustanovljeni samo zato, da bi bilo lažje obiti davčno zakonodajo; ti so posebno dobro uspevali za časa Coolidgea in Hooverja. Ozračje za to propagando je ustvarilo tudi odlaganje zaslugega zakona. Prav tako so se pričeli pojavljati dvomi o bodočem razvoju gospodarskega življenja v Združenih državah. Zdaj je vlada dovolila 4 milijarde dolarjev za pobijanje nezaposlenosti. S tem je bilo ustvarjeno ugodno ozračje za najnovejši Rooseveltov nastop.

Roosevelt je to priložnost porabil, da je z velikim govorom vili ameriškemu ljudstvu novega

goguma. Dejal je, da ni nikakega dvoma, da se bo Amerika s pomočjo njegovih ukrepov vsakakor opomogla. Število zakonitih ukrepov, ki bodo predloženi kongresu, je res ogromno in vzbuja na prvi pogled vtis zmede. Toda vlada dela kljub temu po določenem načrtu. Ta načrt se bo šele pokazal za časa zasedanja kongresa. Odkljuje se posebno po tem, da ne teži za uveljavljenjem koristi samo določenih skupin, ampak se ozira na celoto. To je na vsak način velika pridobitev za temelje nove in prave demokracije. Ljudstvo se pod novim sistemom počuti bolje. Zato je šlo vladi. Roosevelt je nadalje v kratkih potezah opisal svoje ukrepe za ublažitev nezaposlenosti in njihove posledice. Obravnaval je zakon o socialni zaščiti, ki naj pripomore k preoblikovanju sedanjih kritičnih časov in naj zamajši delavstvu primerno življenje v starosti. Nato je govoril o zakonu za pospeševanje dela. Prosil je za sodelovanje vseh, kdor ima kako misel ali kak načrt, ki bi po njegovem mnenju koristil skupnosti, naj pride s njim na dan. Nergačev pa Roosevelt ne more trpeti. Treba je vzajemno delati in le tako bo mogoče prebroditi sedanjo krizo.

Odstop španske vlade

Madrid, 3. maja. c. Danes se je španska vlada sestala k seji. Na tej seji je bilo sklenjeno, da poda vlada v celoti demisijo. Lerroux je takoj odšel k predsedniku republike Zamori in mu predložil demisijo celokupne vlade. Alcala Zamora te demisije ni sprejel in je za-prosil Lerrouxu, naj še ostane na oblasti. Pričakovati je torej, da se bo sedaj še bolj poostрила borba med Lerrouxom in Gilom Roblesom, ki zahteva takojšnji odstop Lerrouxu.

„Drobne“ iz Nemčije Nikdo jim ne da denarja

Pariz, 2. maja. SE. Tukaj potrjujejo vesti, da se je dr. Schacht zadnje čase zelo trudil, da bi našel v inozemstvu posojila. Povpraševal je v prvi vrsti pri velikih denarnih zavodih v Ameriki in v Londonu. Oblubljal je kot varnostno jamstvo, da bo nemška vlada konfiscirala zasebnikom vse inozemske vrednostne papirje in jih založila pri upnikih. Prosil je za ogromno posojilo 13 milijard frankov (40 milijard Dn) za nabavo sirovin. »Chicago Daily News« poročajo, da so ameriški zavodi Schachtovo prošnjo odbili. Tudi londonski denarni zavodi so sledeč nasvetu angleške vlade prošnjo enostavno zavrnili.

Hitlerjevski delavec

Berlin, 2. maja. SE. Vodja nemške delavske fronte dr. Ley je izdal na nemško delavstvo ob priliki 1. majnika daljši proglas, v katerem je navedel tudi v 10 točkah »nezrušljivo dolžnost, ki jo imajo v bodočnosti delavci, med katerimi sta ti dve najbolj značilni:

1. Vsako jutro pozdravimo fñhrerja in se mu vsak večer zahvalimo, da nam je dal volje do življenja in novih upov.
2. Nikdar se ne pretepajmo razpršeno (auseinander), ampak vedno se pretepajmo skupno (zusammenraufen).

Zopet eden „izginil“

London, 2. maja. SE. V Londonu vlada razburjenje vsled izginitve že 23 let v Londonu živečega zdravnika dr. Rohma, avstrijske narodnosti, ki se je z avstrijskim potnim listom udeležil kot član angleške delegacije zborovanja hidrologov v Wiesbadenu. Nemški gostitelj jim je pri banketu v Wiesbadenu namesto napitnice povedal, da je Rohm izbrisan iz članstva zdravniškega združenja in da bo poslan iz Berlina drug zdravnik, ki jih bo vodil. Pojasnil ni dal nobenih, kam je Rohm izginil in zakaj. Vsa telefonska posredovanja v Berlinu so bila brezuspešna. Angleška delegacija se je vrnila v Nemčijo brez Rohma. Član delegacije je povedal časnopisju, da je izginulega zdravnika videl zadnjikrat v Wiesbadenu in sicer brez kravate, vsega razburjenega, kako je hotel telefonirati v London, a čni dobil zveze. Potem je brez sledu izginil.

Napad na katoliške lante

London, 2. maja. SE. »Timesov« dopisnik v Baselu poroča svojemu listu o zločinskem napadu na mlade katoliške lante, ki so se vračali iz Rima, kjer so bili sprejeti od sv. očeta. Ko so hoteli pri Osterbachu prestopiti nemško mejo, so avtobus ustavili oddelki SA-četnikov, navzili na mladeniče, jim potrgali vse znake in slekli uniforme ter jih neusmiljeno pretepali. Končno so jih odpeljali vse brez izjeme v koncentracijski tabor. Nemški SA-četnikom, ki so izvršili napad po nalogu tajne policije, se ni dopadlo preveč pobožno obnašanje nemških mladeničev v Rimu, predvsem pa pri avdijenci pri sv. očetu.

Razlogi za ločitev zakona

Berlin, 3. maja. c. Žalitev zveznega kancelarja Hitlerja se odslej naprej v Nemčiji smatra za razlog ločitve zakona. Vrhovno sodišče v Lipskem je danes ugodilo tožbi nekega zakon-

ca, ki je zahteval ločitev zakona od svoje žene zato, ker se je ta žaljivo izražala o Hitlerju. Državno sodišče je proglasilo ločitev zakona in ugodilo užaljenemu rodoljubu, ženo pa poslalo v zapore v nadaljnje postopanje.

Zločinstva „Gestapo“

Kodanj, 3. maja. c. Nemška tajna policija Gestapo je zopet izvršila nov zločin, to pot na danesnem ozemlju. Ko je Hitler prišel na oblast, je iz Nemčije zbežala tudi igralka Louisa Magasti. Kmalu nato se je na Danskem poročila in s tem postala danska državljanka. Zelo mnogo se je bavila s politiko in obvečala posebno zelo mnogo z levčarskimi krogi na Danskem. V sredo zvečer je odšla na obisk k neki svoji prijateljici, toda k tej prijateljici ni več prišla, ampak je brez sledu izginila. Njen mož je prepričan, da so jo ugrabili agenti nemške tajne policije in je o tem obvestil policijo v Kodanju in pa zunanje ministrstvo.

Brzojavni promet 4. in 5. maja

Belgrad, 3. maja. AA. Vse prizadete osebe se obveščajo, da bo 4. in 5. maja, kakor je to navada pri vseh volitvah v narodno predstavništvo, in sicer v interesu čim pravilnejšega in lažjega odpravljanja državnih brzojavnih in telefonskih poročil, omejen zasebni brzojavni in telefonski promet, in sicer 4. maja bodo pošte sprejemale in odpravljale privatna brzojavna in telefonska poročila samo v primeru skrajne potrebe, kakor v slučaju smrti in boleznih ali slino. 5. in 6. maja bo ob 12 (opolodne) rezervirano samo za državni brzojavni in telefonski promet. Kar se tiče mednarodnega prometa, se bo tranzitni brzojavni promet vršil kakor ponavadi. Prav tako bo normalna služba za brzojavna in telefonska poročila diplomatskih predstavništev. Za dopisovanje tujim časopisnim agencijam, zasebna poštna in telefonska poročila pa se bodo sprejemala samo v mejah možnosti.

Belgrajske vesti

Belgrad, 3. maja. m. Dnestro je dopotoval na svoje novo službeno mesto novoimenovani poslanik na romunskem dvoru dr. Ninko Perić. Belgrad, 3. maja. m. Dne 10. t. m. bo prišel v Belgrad novi francoski poslanik na našem dvoru Dampierre, ki bo naslednje dni izročil Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu svoja poverljiva pisma.

Belgrad, 3. maja. m. Snoči po polnoči je prišlo v tukajšnjem nočnem lokalu Musa do pretepa med Miodragom Savkovićem in Petrom Zoficem, šefom administracije »Pravde«. Oba časnikiarja sta ranjena ter ležita v enem izmed tukajšnjih sanatorijev.

Belgrad, 3. maja. m. Kakor predvideva čl. 39 zakona o volitvah narodnih poslancev, so se danes dopoldne vsi tukajšnji predstavniki in člani volivnih odborov, kakor tudi njih namestniki sestali ob 3 popoldne v poslopjih, v katerih se bo glasovalo za dotična volivna mesta. Tu so sprejeli proti potrdilu od občinskega predstojništva stalne volivne imenike, knjige za vpisovanje volivcev, knjige za zapisnike kandidatne liste in ostali potrebni material.

Belgrad, 3. maja. AA. Po informacijah ministrstva za industrijo in trgovino je Italija podaljšala svoj začasni uvozni režim do konca junija t. l.

Belgrad, 3. maja. AA. Za pomočnika notranjega ministra v 2. skupini je imenovan Dragutir Antič, pomočnik bana iste skupine in stopnje pri bankni upravi moravske banovine.

Drobne vesti

Bagdad, 3. maja. AA. Kralj Gazi je dobil sina. Ta novica je napravila veliko veselje v vsem Iraku.

★

V nedeljo se zopet začne akademska služba božja ob 11 pri oo. frančiškanih s kratkim govorom o temi: »Mi dajemo lice času.«

Dunajska vremenska napoved: Spremenljiva in ojačana oblačnost. Topleje.

Slovenci pri slovesnostih v Lurdu

Vožnja po Italiji

Drzna je bila misel podati se na največjo Marijino božjo pot v Lurd z avtobusom iz Ljubljane. Nad 3400 km je bila dolga ta romarska cesta, katero so zastopniki našega naroda prevozili in se srečno 1. maja vrnili domov. Neizbrisni pa so vtisi, katerih smo se nabrali na dolgi vožnji. Krasne ceste, nalašč za avtomobile zgrajene, peljejo čez Gornjo Italijo, Pavo, Treviso proti Milanu. Zemlja okrog in okrog je spremenjena v en sam velik vrt, ograjen z vinsko trto in murvo. Sama ravnina, kamorkoli seže oko. Prvo jutro smo se zbudili v Milanu, pred nami je bil ogromen trg, na katerem stoji mogočna stolnica. V belem marmoru, v gotskem slogu zgrajena, obvlada celo mesto in je za cerkvijo sv. Petra največja cerkev na svetu. Nad 200 stolpičkov, nad 2000 kipov krasijo njeno zunanost. Najvišji stolp, 105 m visok, nosi mogočen kip Matere božje. Notranost temna, sončni žarki se vsipljejo skozi krasno barvana okna in vsa cerkev žari v mavričnih barvah. Spodaj v kripti smo poklekli pred grob Karla Boromejskega, največjega dobrotnika milanskega mesta.

Certosa Di Pavia je bila druga naša postojanka, kjer smo si ogledali nadse lepo cerkev, zunanost in notranost je nekaj edinstvenega. Nedavno so se vrnili nazaj v to samostansko ozidje beli menihi, kateri so zgradili to veličastno stavbo, zgrajeno deloma v romanskem, deloma v gotskem slogu. Pot je vodila dalje mimo riževih polj, vse njive poplavljen, na njih pa delavci, ki stojijo do kolien v vodi in so zaposleni z obdelavo teh polj. Kmalu se začne naša pot dvigati; po dolini »deseterih mostov« hitimo čez Ligurske Alpe. Kmalu dosežemo najvišjo točko 750 m, Passo dei Giovi, nakar se začnemo spuščati proti Ligurskemu morju. Kmalu se razgrne pred nami morje v svoji krasoti. Pri S. Pier d' Arena zavijemo na Riviero di Ponente, cesta, železnica, tekmojeta med seboj za morsko obalo. V Savoni, v lepem letovišču, se ustavimo, da se pokrepčamo za nadaljnjo pot. Po kosilu nas je pozdravilo mesto Noli, Loano, Albenga. Začeli so se vrtni, polni nageljnov in vrtnic, vse v najlepšem cvetju. Kraljica povelja je tukaj že razgrnila pred par meseci svoj cvetoči plašč in spremenila riviero v majniško razpoloženje. Visoke agave, raznovrstne kaktusi, cvetoče belagone krasijo s svojim cvetjem strme pečine ob lepo izklesani avtomobilski cesti. Mesto sledi mestu, eno lepše ko drugo. Solnčni žarki pripekajo, naši romarji se solnčijo v odprtem vozu in srkajo sveži morski zrak, krasna pot nas vodi skozi S. Remo v Bordighero, kjer je največji gozd palm v Evropi. To mesto zalaga cerkev sv. Petra in Vatikan na cvetno nedeljo s palmovimi vejicami. Marsikatera romarica je glasno zaželela vzeti katerokoli palmo za spomin in jo zasaditi na svojem vrtu.

Na francoskih tleh

Pri Ventimiglii zapustimo mejo Italije in v Mentonu smo že na francoskih tleh. Vse obreže zažari v tisočeri in tisočeri lučkah, noč se vleče, ko vozimo skozi najbolj srečno državo Monaco, kjer ne plačujejo nikakega davka. Kazina je bajno razsvetljena, celo park pred njo je čudovito razsvetljen, vsak grmiček v cvetju ima svojo električno žarnico. Zdelo se nam je, da smo prišli na čisto drugi svet,

Papežev legat kardinal Pacelli ob prihodu v Lurd

v deželo pravljic in čudovitih bitij. Prenočili smo v Nizzi, največjem francoskem letovišču, kjer preživimo januarja, februarja in marca do 200.000 tujcev, ki beže pred ostro zimo na toplo Riviero. Naslednje jutro si ogledamo tudi to mesto, nakar nadaljujemo pot po francoski Rivieri. Letovišči Antibes, Cannes so za nami, ko se začnemo dvigati na najbolj zanimivi cesti Corniche d'Or višje in višje v pečine, odkoder je nebeško lep pogled na zalive, na krasne vile in na pot Cote d'Azur.

V Marseilleu - na mestu atentata

Opoldan smo v Marseilleu. Vsa družba se poda na mogočno cesto La Canebiere, kjer je padel naš viteški kralj. Par minut je zastal promet, ki je ogromen na tej cesti, ki vodi iz pristanišča. Naša delegacija položi na kraj nesreče cvetje, vsi romarji obstanejo in se v nemem molku poklonijo duhu našega pokojnega vladarja. Sredi ceste je namreč plošča z veliko začetno črko A in I. (Aleksander I.). Na dveh svetilnikih je napisano, da je tukaj padel kralj Jugoslavije Aleksander I. in njegov prijatelj Bartol. Mesto je ogromno, promet nepopisljiv, toda zunanost je umazana kot so primorska mesta.

Nato zapustimo morje in hitimo naprej. Sami vinogradi se vrstijo ob cestah, vmes oljčni nasadi in ta pot traja skoraj ves dan. V Montpellieru nas pozdravi dr. Vraber, ki študira na znanstvenem inštitutu botaniko. Naslednje jutro nadaljujemo pot mimo krasnega srednjeveškega mesta Carcassone, ki je ena največjih zanimivosti Francije. Vse mestno obzidje, vsi obrambni stolpi so tako ohranjeni iz 13. stoletja. Sledi cesta, 100 km dolga, ki ima en sam

majhen ovinek, daljava Ljubljana—Trbiž, kakor bi potegnil z ravnilom skozi polja in travnike, mesta in vasi; ta cesta je kaj hitro premagana.

Na cilju

In kmalu smo se ustavili v Lurdu, na cilju našega pota. Pireneji so bili pokriti z novim svežim snegom, zvezde so migljale, mesto okrašeno z venci, zastavami, stavbe so imele velikanske napise in grbe lurske Matere božje. Ko se okrepcamo, vodi po večerji naša pot proti svetišču. Vsa cesta je podobna reki ljudstva, ki valovi proti mogočnemu parku. Onstran Gave ob mostu nas pozdravi visok slavolok, lepo razsvetljen, zgoraj grb sv. očeta, pod njim pa napis: »Tu es Petrus.« Tu se je namreč izvršil slovesen sprejem papeževga legata kardinala Pacellija.

Nepozabne slovesnosti v Lurdu

In ko prestopimo slavolok, je zažarela bazilika lurske Gospe v 10.000 žarnicah. Nad 30.000 vernikov se je z gorečimi svečami pomikalo po lepem parku, po krasnih arkadah nazaj v Rožensko cerkev. Morje luč je migljalo, vmes pa je donela pesem: »Zvonovi zvonijo, premiko pojo, častijo Marijo, lursko Gospo, Ave Marija, Ave Marija!« ponavljajo zastopniki stoterih narodov, vsak v svojem jeziku, vsi pa združeni in ljubezni do Marije. Nisem videl očesa brez solze ganotja, tako je vplivala ta večerna pobožnost na nas. Po sklepu procesije se podamo pred lursko votlino, kjer klečijo desetstotičer pred votlino. Maša sledi maši, ljudstvo na glas molli, prepeva in spremlja daritev skozi vso noč. Tri dni in tri noči neprestano se vrstijo sv. maše, te mirovne daritve za človeštvo. Tiha molitev, ki prihaja iz srca, nas druži, kakor družijo otroke z materjo. Če kje na svetu, je tukaj oni svetilni kjer se topi tudi najbolj zakrknjeno srce v otroško vdano molitev. Hitro so minile tri noči in dva cela dneva v Lurdu. Udeleževali smo se popoldanskih procesij, v katerih je stopalo do 2000 duhovnikov, 75 škofov in nadškofov in štirje kardinali v škrlatnih oblekah. Nastop francoskih evharističnih križarjev, ki so bili odeti v svoje kroje, je bil občudovanja vreden. Imeli so sv. mašo in obhajilo, nato pa procesijo. Nadse impozanten je bil nastop belgijskih mož, ki so prišli semkaj s posebnim vlakom in prinesli s seboj 120 krasnih svilenih zastav. In kadarkoli je legla noč nad lursko mesto, je zažarel na tisoč metrov visoki gori Pic de Jer 20 m visok križ, električno razsvetljen, in zopet so se strnili narodi v nočno procesijo, zopet so zapeli lurski zvonovi čudovito lepo himno

Prav tako, kakor
prometni redar
promet,
zaustavlja

Bronhi
bombon kašelj.

PROIZVOD: «UNION» ZAGREB.

Matere božje in vsa dolina je donela v refrenu: »Pozdravljena, Marija!« Naša delegacija je v soboto zjutraj ob 6.30 prisostvovala sv. maši, katero je daroval kot zastopnik našega šola vseuč. prof. dr. Janez Fabijan. Naša molitev je bila posvečena našemu narodu, naši državi. Lurska Mati božja naj bi uslišala naše prošnje, ki smo jih tukaj predložili in srečna bo naša bodočnost. Kot katoličani Jugoslavije smo bili uvrščeni med 140 narodi, katere je tukaj družila ljubezen do Marije, prošnja do svetovnega mira in globoka hvaležnost za odrešenje človeštva. Vsak dan se je število romarjev večalo, dnevno je prišlo do 65.000 romarjev. Vsaj toliko so na kolodvoru pobrali železniških kart. Od sobote zvečer do nedelje zjutraj so naši romarji prečuli skoraj vso noč. Vsi smo prisostvovali polnočni maši pred votlino, pristopili k sv. obhajilu, ki se je tukaj delilo od polnoči do poldneva neprestano, štirje duhovniki so obhajali menjaje. Gotovo pa je bilo dnevno obhajanih nad sto tisoč vernikov. Naši duhovniki so pristopili k oltarju že ob pol enih zjutraj, tudi sv. maše so se pri vseh lurskih oltarjih, ki jih je kakih 80, neprestano darovale od pol ena do opoldne.

Nazaj v domovino

Na belo nedeljo smo nastopili pot proti domu. Kjerkoli je bilo mogoče, smo zbrali drugo cesto in obiskali druge kraje. V Toulouse smo se sestali s Slovenko, ki je poročena v okolici tega mesta. Pogledali smo vsi skupaj znamenito starodavno cerkev in si ogledali mesto. Od Lurda do Toulouse smo srečavali neprestano avtomobile, avtobuse, ki so vozili k sklepi procesij v Lurd. Popoldanska pot nas je peljala zopet v Provanso do Avignona. Mogočne trdnjavske zgradbe in stolpi pričajo o zgodovini, ko je bival tukaj papež v 15. stoletju. Mogočna reka Rona teče ob mestu, ki ima naravno lego trdnjave. Naslednji dan je držala naša pot zopet na Riviero. V Nizzi smo se zopet ustavili in po kosilu smo hiteli proti Monte Carlu. Ogledali smo si to letovišče, tudi notranje prostore igralnice smo videli. Toda vse drugačni vtisi so bili vtisi od tukaj, kjer vlada aura sacra fames, pohlep po zlatu. Znova smo uživali lepote francoske in italijanske Riviere, Genova la Superba nas je zvečer sprejela v svoje okrilje. Lepo mesto, največje pristanišče Italije, odkoder vodijo pomorske linije v Afriko in Ameriko. Tu smo si ogledali tudi najlepše pokopališče na svetu, obdovale nagrobne spominke, ki je vsak umetnost zase. Iz vseh spomenikov pa diha globoka vera v večno življenje. Človek ne more verjeti, kako je mogoče, da smo zjutraj občudovali Genovo, zvečer pa že bili v Benetkah. Po novem mostu, ki družijo Mestre z mestom in je morda ena največjih naprav Italije v zadnjih letih, smo to pot prevozili naravnost do Canala Grande. Mogočni Markov trg z lepo cerkvijo smo občudovali naslednji dan, obenem se pa divili velikemu tujskemu prometu, ki vlada v tem mestu. Velikanska ladja Monte Rosa je pravkar pripeljala iz letnike iz Egipta. Nadse zanimiva je razstava Tizianovih del, ki se je pravkar otvorila. Naše romarice so si v Benetkah precej olajšale svoje denarnice. Popoldne smo nastopili pot proti domu. Pogled na Redipolje in mogočen spomenik padlim vojakom, pogled na Doberdobsko planoto nas je spomnil na dobo, ko je bila ta okolica slovenskih fantov grob. Hladna burja je vela po našem Krasu in noč se je razlivala nad potjo, ki nas je vodila proti Ljubljani, kamor smo dospeli srečno, zdravi in veseli.

Vsakdo nas pa se je prepračil, da je vožnja na avtobusu sicer bolj naporna, kakor na železnici, vendar pa nudi druge ugodnosti: razgled, solnce in zrak, česar železnica ne nudi. Izletnikom bodo gotovo ostali vtisi neizbrisni še dolgo, dolgo let. V. Z.

Pozeba - šiba našega kmeta

Ljutomer, 2. maja. Ze smoi so bili ljudje v velikih skrbih radi pretečega mraza. Radi dežja in vetrovja se je ozračje zadnje dni, zlasti pa včeraj, tako ohladilo, da so se ljudje bali mraza. Nocojsnja noč pa je prinesla katastrofo. Ze zvečer je kazal topolmer tri stopinje pod ničlo. Okoli 23 je padel na pet stopinj, danes zjutraj pa je kazal celo osem stopinj pod ničlo. Razumljivo, da tak mraz v spomladanski rasti naredi

strašno škodo. Jablane, ki so bile v najlepšem cvetju, so bile danes zjutraj vse porumenele, zlasti bolj žlthna drevesa. Pozne sorte, ki še niso razcvetene, niso toliko trpele. Orehi so popolnoma zmrznil. Mnogo škode je naredil mraz po vrtovih, največ pa po vinogradih. Trta je že precej razvita, danes so nežne mladice žalostno povsile glavice in porumenele. Vinogradniki so hoteli zjutraj v vinograde pogledat škodo. Zakostni so se vračali. Višje lege niso toliko trpele. Ljudje pravijo: Hujše je, kot če bi toča potolhla. Na vse zgodaj so danes zagoreli ognji med sadonosniki, da bi z dimom očuvali upanje jeseni, pa ni dosti pomagalo, ker je bil mraz prehud in ker je bilo drevje in vse drugo mokro od včerajšnjega dežja. Kopači iz vinograda so pripovedovali, da je bila zemlja naravnost trda. Vsi hrošči so pocepali zmurnjeni na tla. Gozd izgleda rumen kot v jeseni. Ljudje pa so se veselili bogate letine in že računali, kam bodo vlivali! Kazalo je res lepo, a vse je še v božjih rokah.

Ljutomersko-ormoške gorice.

V noči na 2. maja je povzročil mraz v vinogradih in sadonosnikih ogromno škodo. V vinogradih so največ trpele te-le sorte trte: šipon, Zlathnina in portugalka. Sadonosniki pa, ki so bili 1. maja v najlepšem belem in rdečem cvetju, so postali 2. maja, ko je posijalo solnce, rjavi. Pričakovati je bilo bogate sadne letine, a bo sedaj radi poškodbe po mrazu več kot za polovico manjša.

Videm ob Savi, 2. maja.

Jutro na 2. maj je postalo za naš okoliš katastrofalno. Ze prejšnji dan je po Gorjancih zapadel sneg, naslednje jutro je pa po Posavju slana uničila up našega kmeta. Sadej, ki je letos kazalo najboljšje, je po veliki večini uničeno, ista nevarnost grozi tudi vinogradom. S strahom se kmetje povprašujejo, kaj jim bo prinesla negotova bodočnost.

Višnja gora, 2. maja.

Prvi majnik nam ni prinesel veselja, ampak sneg in mraz. Ze zjutraj je bilo po tleh vse belo od slane. Popoldne pa se je nenadoma nebo stennilo in začelo je treskati kakor o sv. Jakobu. Nato pa je začelo snežiti in vrhove je pokril majniški sneg. Na večer je mrzla burja nebo zjasnila. Vsi smo vedeli, kaj bo prinesla burja noč. Drugo jutro je bila trava trda od mraza. Od desetih so bili senini bregovi še beli od slane. Mlado bukovno zelenje je kakor poparjeno s kropom vilo in rjavo. Lepi zeleni gozd postaja rjav. — Sadno drevje, ki je cvelo, je za to leto uničeno; tako hruške, češnje in češnje. Ohranila pa so se še jabolka, ki še ne cvečejo. — Danes pa hrumu mrzla burja kakor pozimi, zato se je bolj budega

Skupina slovenskih romarjev v Lurdu

Timotej:

Adoratores

Svečeniške silhuete

Voditelj dr. Janez Ev. Krek

† 8. oktobra 1917

Morebiti boste osupnili, da najdete v tej galeriji trenutnih posnetkov tudi našega Evangelista? Bili ste ga vajeni videti in slišati le na shodih in v dvoranah, le v društvi in krožkih. In zdaj ga naenkrat vidite ponižno sklonjenega v adoraciji?

Pač niste pomislili na Gospodovo vabilo: »Priidite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil.« (Mt 11. 28.)

Krek je pribežal pred oltar utrjen in obtežen: od bridkih preskušanj v letu 1913. To je bilo v Krašnji pred oltarjem apostola Tomaža, ki je ob Lazarjevi smrti v rezki kritiki in hladnem pesimizmu zaklical: »Pojdimo še mi, da z njim umriemo...« Tudi Kreka se je takrat že loteval Tomažev pesimizem: »Gospod, ne vemo, kam greš; in kako bi mogli vedeti za pot.«

Pred oltarjem sv. Tomaža pa je našel mir in tolažbo istega apostola: »Moj Gospod in moj Bog!« V župnišču je bila takrat zanj že pripravljena večerja. Župnikova mati je vsepovsod iskala Kreka, da ga zakliče k večerji. Naposled ga je našla v cerkvi, zatopljenega v globoki molitvi. Ni se ga upala motiti. Pokleknila je v klop in počakala konca tihe molitve.

Kakor da je zasljal njen prihod, se je Krek ozrl po ženi. Ni je v polmrazu prav razločil, vendar je takoj vedel, kaj pomeni ta prihod.

Vstal je in šel iz cerkve. Takoj za njim je stopila župnikova mati z začudeno besedo: »Kako ste Vi dober gospod? Kako morejo ljudje o Vas govoriti kaj žalega?«

Vprašanje je prišlo tako nepričakovano, da Krek ni vedel, kaj bi odgovoril. Molče je pospešil svoj korak proti župnišču. Na pragu ga je že čakal župnik Sparovec: »Smo se že bali, da si nam ušel.«

Krek mu je odgovoril to, kar je nosil tisti hip v svojem srcu:

»Franc, dobro mater imaš. Moli zanj, da ti jo Bog ohrani!«

Ob ljubeznivi besedi verne slovenske matere — tako je hotel Gospod — se je poživil utrjeni in obteženi duhovnik.

Prelat Janez Flis

† 10. maja 1919

Nočno častivno uro pred prvim petkom v aprilu je še opravil.

Tisto noč je bilo zbranih veliko število mož častilcev svetega Rešnjega Telesa. Vsi so prišli gnani po svoji srčni želji in vneti po zgledu svojega ustanovitelja nočnega češčenja generalnega vikarja Flisa.

»Dvanajsta ura! Molitev za domovino!« se je oglašil prvi molivec.

Nikdar in nikjer se lepše ne moli za domovino kakor pred prvim petkom v mesecu pri nočnem češčenju vernih mož.

Kako se mora takrat moliti? Kako se mora sploh v sleherni skrbi in zadevi moliti pred tabernakljem?

Tako kakor je storil in zapisal nedavno prej prelatski Flis v »Škofijskem listu« v bodrilo svojim sobratom duhovnikom in drugim možem.

»V duhu postavi in razstavi pred tabernakelj vse tiste, za katere hočeš moliti in zavoljo katerih te teži tiha skrb. Misli si, da kleče s teboj vred pred tabernakljem in čakajo, da jih po končani molitvi evharistični Zveličar blagoslovi.«

Tako je mislil in molil naš slovenski Pashal Janez Flis.

Tisti dan in tisto noč je pri češčenju sv. Reš. Telesa klečala pred njim vsa Domovina. Molitev evharističnih mož gradi Domovini srečo.

Duh. svetnik Simon Zupan

† 20. oktobra 1925.

Veliki teden v letu 1916.

Župnik Simon ga je vsako leto težje pričakoval. Drazji so mu bili obredi velikega tedna, h

katerim je rad povabil tega in onega duhovnika iz sosednjega zavoda sv. Stanislava, da je bila velikotedenska pobožnost slovesnejša. Najdražja pa mu je bila procesija vstajenja na veliko soboto proti večeru.

Tisto leto je bilo njegovo hrepenenje po tem svetem opravilu silno a brezuspešno. Obrede na veliki petek je še opravil sam, obrede na veliko soboto, zlasti zaželeno procesijo je vodil njegov namestnik. Hud prehlad je zadrl župnika Simona v sobi.

Dva trenutka sta bila tisto veliko soboto zanj nepopisno ganljiva: Ko so se z Glogorjo oglasili zvonovi in ko so popoldan pri evharističnem sprejmu prišli po cesti mimo župnišča z baldahinom in z Najsvetejšim. Aleluja je zadonela v okno.

Ob tem drugim prizoru se je župnik Simon dvignil z bolniške postelje in pokleknil pod oknom v katerem so žarele prižgane luči in — njegove solze.

Tega dneva in trenutka ne bom pozabil nikoli. Takrat sem čutil, kaj pomeni Gospodova beseda: »Kjer sem jaz, tam bodi tudi moj služabnik...«

Take tihe in trpeče adoracije človek res ne more pozabiti.

Vojni kurat Fran Paolič

† 26. decembra 1932.

Na njegovem kratkem tedenskem dopustu in zdravstvenem odmoru so ga videli vsak dan v kapeli od številnih in različnih gostov obiskovanega zdravilišča na Slovenskem.

»V Evharistiji najdem moč in brambo zoper vse nevarnosti svojega poklica...«

»Pastirska služba vojaškega kurata ni najlažja izmed duhovniških služb...«

»Danes sem se Gospodu nekoliko oddolžil za svoje zamujene ure. In še sem mu veliko dolžan.«

»Spomin na Evharistijo in na moje starše je moja živa vest...«

To so nekateri utrinki, ki so se utrnili z usten bogoljubnega vojaškega kurata iz Zaječara.

Liubljanske vesti:

Kaj bo z rimskim zidom?

Ljubljana, 3. maja.

Vprašanje rimskega zidu že dolgo časa vznemirja ljubljancane, ki so se, kakor je pri nas že običaj, ob vsaki resnejši zadevi, tudi v tem oziru takoj razdelili v dva tabora. Prvi so pristali zahteve, naj rimski zid ostane tak, kakršen je, češ, da ima le malo mest v Evropi tako dobro ohranjene ostanke na rimsko dobo. Ti so mnenja, da rimski zid prav nič ne ovira razvoja mesta za njim. Deloma so imeli prav, zakaj za Tehnično srednjo šolo se na Mirju razteza sedaj krasna kolonija vil in novih domov in to tam, kjer je bil še pred desetimi leti en sam valovit in zamočvirjen travnik. Drugi, ki so za to, da se rimski zid takoj podre in odstrani, češ, da bo potem šele prišlo Mirje do veljave, ker dosežani prehod skozi zid nikakor ne zadostuje novim potrebam. Ti so v svojih zahtevah tudi nekoliko strupeni ter nekateri celo trdijo, da so bili zraven — ko so rimski zid delali. Mislijo namreč s tem restavracijo rimskega zidu pred skoraj tridesetimi leti. V tej skupini so skoraj vsi lastniki vil na Mirju, pa tudi mnogi goreči pristajši tim večje modernizacije Ljubljane, ki jim ni dosti mar do »starih črepin«.

Mestna občina se je v tem sporu odločila, da naprosi kot avtoriteto mojstra Plečnika, naj on naprime primerno rešitev tega vprašanja. Načrt, ki ga je za to napravil profesor Plečnik, kaže moj-

stroko rešitev: rimski zid ostane, toda bo nekoliko premenjen. Sredi zidu bo narejeno široko in lagodno stopnišče, v bližini pa relikvijarij, v katerem bodo spravljene količinke zgodovinsko vredni predmeti z rimskega zidu. Rimski zid je bil dosedaj odkopan samo na eni strani, odkopan pa bo še na drugi. Že lani je mestna občina pričela odkopavati rimski zid. Zemlja in ruše, ki so jo dobili pri tem odkopavanju, je prišla ravno prav, z njo so namreč zasipavali svet ob tivoliskem bajerju. Delo so opravljali po večini delavci, ki so bili nastavljeni iz bednostnega fonda, tako, da mestne občine delo ni nič veljalo, nasprotno tem delavcem niti ni bilo treba dajati za ta čas podpor.

Letos bo mestna občina s tem delom nadaljevala, seveda, ako bodo sredstva iz bednostnega fonda v ta namen na razpolago. Ker pa se je svoj čas tedanji župan, sedanjí ban dr. Puc, za rešitev tega mučnega vprašanja osebno zavzel, je pričakovati, da bo tudi mestna občina dobila letos na razpolago dovolj sredstev iz bednostnega fonda. Delo bo trajalo tri mesece ter bo pri njem zaposlenih 20 delavcev, ki bodo ta čas prejeli okoli 45.000 Din.

S Plečnikovo rešitvijo vprašanja rimskega zidu bodo — upamo — zadovoljni pristajši tako ene kakor druge skupine, Mirje pa bo dobilo še lepše lice.

Obiščite

Magoličev razstavo

Jakopičev paviljon

Od 9 do 18

● Sv. maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzemne zavarovalnice ob pol sedmih.
● Slovensna blagoslovitev novih orgel pri sv. Krištofu bo jutri ob 19.30. Obred bo izvršil stolni dekan in skladatelj g. dr. Fr. Kimovec, ki bo imel dogodku primeren cerkveni govor, v katerem bo obrazložil pomen orgel v bogoslužju in razločil v kratkih potezah razvoj orgel ter njihov ustroj. — Po blagoslovitvi bo Ciril-Metodov pevski zbor pod vodstvom svojega pevovodje g. Ludovika Puša zapel nekaj izbranih Marijinih pesni s spremljavo orgel, slavnost pa bodo zaključile slovesne peke smarnice z ljudskim petjem. — Kdor koli je doslej preizkušal novi instrument (in teh ni bilo ravno malo), je s posebnim poudarkom naglasil izredno lepoto glasov posamič, kakor živo močnost v plenu. Skrb glede akustike zaradi nizkega kora in posebne arhitekture cerkve se je razpršila. Vse se je boljše obneslo, kakor smo pričakovali. Kdor izmed Ljubljančanov bo hodil jutri zvečer tam mimo, naj stopi malo v cerkev, da bo sam videl in slišal.

● Priglasili za s-ežde na Stadionu ob evharističnem kongresu. Zupljane stolne župnije v Ljubljani, ki reflektirajo na sedeže na Stadionu ob priliki evharističnega kongresa (sedeži stanejo 10, 15 in 20 Din), vlijudno vabimo, naj se tozadevno čimprej javijo ali naravnost na centralni odbor v Vzemni posojilnici ali pa na župnijski odbor. Stolno župnišče. Pričakuje se namreč, da bodo vsi sedeži že zgodaj oddani in rezervirani. Prijave sprejema tudi uprava »Slovenca«.

● Vodstvo umetnostne razstave Srečka Magoliča bo v nedeljo ob 11 dopoldne in ob 3 popoldne v Jakopičevem paviljonu. Vstopnina 6 Din, dijaki 3 Din. Vodi bo Magolič sam.

● Kino Kodeljevo (tel. 31-62). Danes ob 20.30 »S križem in mečem« (Jose Mojica), in Princeza Nadja.

● Krstna predstava Gregorinove pasijonske drame obeta postati zopet zanimiv kulturni dogodek. Z dramo »V času obiskanih« je postavil avtor zgodovinsko verno sliko socialnega in političnega obdobja, v katerem je deloval Jezus iz Nazareta kot učitelj novega nauka. Snov dogajanja je zajeta svobodnejše kot »INRI« ter se ne opira zgolj na svetopisemske in zgodovinske viire, temveč razkriva s pesniško domišljijo dojetje življenja tedanjega časa. Glavne moške like predstavljajo gg.: Gregorin je-

Majniške kipe

od najfinejše do najpriprostejše izpeljave v vseh velikostih

Vam po konkurenčnih cenah nudi

Prodajalna

H. Ničman - Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2

Kulturni obzornik

O dr. L. Vojnoviću in njegovi Zgodovini Dalmacije

Pred svetovno vojno sem prvič bral ime Vojnović in od takrat mi je ostalo v neizbrisnem spominu. Kot prvošolec sem nekje dobil Westrov prevod »Smrt majke Jugovice«, dramsko pesnitev velikega Iva Vojnovića. Bilo je to tiste dni, ko smo se prvošolci na skrivnem učili cirilice in hlatali časopisna poročila o zmagah kršćanske raje na Balkanu. Nekaj podzavestnega je bilo v nas, malo ali nič nismo razumeli, pa vendar smo pričakovali nekaj velikega. Takrat si nisem mislil, da bom po dvajsetih letih spoznal grofa dr. Lujo Vojnovića, brata velikega pesnika dubrovnike trilogije.

V Celju, pri Jančiču v Gosposki ulici se je nastanil. V drugem nadstropju ima svoje stanovanje, v sredi velika soba, katere stene so obložene s knjigami. Tu piše, dela in snuje kljub svojim sedmim križem. Cilj je in svež ter živahen, da bi mu prisodil komaj 40 let. Pri Jančiču sem prišel tudi z njim prvič v stik, nato večkrat v kavarni, na cesti, v naši pisarni, kjer se zelo rad oglasi, kadar je v Celju. Živi pa v Celju, Parizu, Zagrebu, Beogradu, kakršne so pač prilike. Poleti se zelo rad mudi v Rimskih toplicah. Njegova življenjska družica je slovenske krvi.

Dr. Lujo Vojnović je kljub svojemu visokemu rodu, sijajni karijeri, ki jo je napravil v svojem življenju in plodnostnemu delu sicer dostojanstvena a prijazna osebnost. Takoj te vsega osvoji in kmalu

zusa iz Nazareta, Levar Pilata, Jerman Judeža, Bratina Petra. Izmed dam nastopajo: gospa Marija Vera predstavlja Marijo, gospa Nablocka Magdalena, gdca Slavica Mirjam. Poleg navedenih sodeluje ves moški ansambl in veliko število statistov. Predstava bo popolnoma nanovo inscenirana in pričakovati je velikega zanimanja s strani občinstva za to domače izvirno delo, ki ga režira avtor sam.

● Ljubljana-Express bo peljal izletnike v Benetke 14. maja. Prijave se sprejemajo samo do 8. maja v trgovini »Lustra«, Gosposvetska cesta 8.

● Za evharistični kongres je izročil naš upravi v gotovini neimenovani naročnik Din 50. Bog plačaj!

● Ob priliki svoje sedemdesetletnice je daroval mestni svetnik in častni meščan ljubljanski g. Josip Turk znesek 1000 Din za mesne uboge, za kar mu izreka mestno poglavarstvo najprisrčnejšo zahvalo.

● Modne pletenice za dame finega okusa pri »Meča«, Tyrševa cesta 20.

● Če ni — denarja, se ne more zgraditi ne proga električne železnice k Sv. Križu in ne — mrtvašnica na tem pokopališču. Ampak: »načrti so za nju že narejeni«, in s tem naj se ljudje tolažijo, da bo — enkrat res!

Celje

● Apostolstvo mož in fantov ima jutri, prvo nedeljo v mesecu maju, svojo običajno mesečno pobožnost. Ob pol 7 zjutraj v opatijski cerkvi pridiga, nato skupno sveto obhajilo in sv. maša.

● Poročili so se v opatijski cerkvi: g. Suša Franc, izdelovatelj metel in gđ. Smigovec Olga, zasebnica, oba v Celju; g. Požlep Martin, rudar iz St. Lenarta nad Laškimi in gđ. Hochkraut Ana, poljska delavka istotam; g. Ahačič Anton, mizar in gđ. Koščak Marija, delavka, oba v Gaberju; g. Stanič Janko, učitelj v Bakovcih v Prekmurju in gđ. Grossmann Hilda, davčna uradnica v Celju. Čestitamo!

● Najden vojaški dokument. V mestu je bilo najdeno uverjenje celjskega voj. okrožja, glaseče se na ime Edvard Ojstršek od Sv. Lovrenca pod Prožinom. Lastnik dobil najdeni dokument v »Slovenčev« podružnici v Celju.

● Zbornica TOI v Ljubljani ima za Celje in okolico uradni dan v torek, dne 7. maja od 8 — 12 ure predpoldne v posvetovalnici Zdrženja trgovcev za mesto Celje. Razlagova ulica št. 8, prtlj., levo.

● Aretiran je bil v Celju 34-letni delavec Alojzij K. iz Zaloge v kamniškem okraju, kjer je izvršil več tatvin, zaradi katerih ga zasleduje okrožno sodišče v Ljubljani. Oddan je bil sodišču v Ljubljani.

● Slana je zadnje noči napravila v celjski okolici in po Savinjski dolini zelo veliko škodo. V sredo ponoči so pozebi izločili, češnje, v četrtek ponoči pa tudi jabolka in hruške. Veliko škode je napravila slana po vinogradih.

● Tujski promet v aprilu. Meseca aprila je obiskalo Celje 1106 tujcev. Med temi je bilo največ jugoslovanskih državljanov, za njimi pa Avstrijci. Meseca marca je bilo v Celju 1062 tujcev, meseca aprila lanskega leta pa 1053.

● Več brezposelnih. Po zadnjem izkazu je število brezposelnih zopet malenkostno poskočilo. Vseh brezposelnih je sedaj prijavljenih 509, med temi je 49 ženskih delovnih moči. Pri regulaciji Savinje dobi delo 42 brezposelnih delavcev.

imaš vtis, da govoriš z osebnostjo, ki more pokazati na obile sadove svojega življenjskega dela.

Borec je za resnico, pravico in poštenost. S kakim zanosom je še pred nedavnimi dnevi v belgrajskem »Vremenu« postojeno in čast velikega Strossmayerja pred očiti starokatoličanstva proti starokatoliškemu škofu Kalodjert. Podoben je v tem oziru svojemu očetu dr. Kostu Vojnoviću, ki je zaradi svoje poštenosti in odločnosti moral v svojem življenju veliko pretresti.

Užaljen je bil, ko sem nekaterikrat v »Slovenca« zapisal, da se mudi v Celju »conte« dr. Lujo Vojnović. Noče, da bi svet mislil o njem, da je njegovo plemstvo v kaki zvezi iz tistih časov, ko je Dalmaciji gospodovali sosed z ene strani Jadranskega morja. Vojnovići so iz Hercegovine in so šele pozno prišli v Dubrovnik. V Hercegovini so imeli velika posestva in so se imenovali »knjaz«, dokler ni v 18. stoletju njihovega plemstva potrdila ruska carica Katarina, ki jim je dala grofovski naslov.

Zadnje dni letošnjega februarja me je razveselil pismo naša s posebnim darilom. Iz Pariza sem dobil najnovejšo Vojnovićevo delo »Histoire de Dalmatie«. Nisem pričakoval tolike naklonjenosti, zato me je ta pošiljatev tem bolj presenetila. Dva obširna zvezka, oba skupaj imata skoraj 900 strani. Dalmacija je dobila s tem delo, s kakršnim se lahko ponaša le redko kaka zemlja. Je to prva celotna zgodovina tiste dežele, za katero se bje tisoletni boj med vzhodom in zapadom, med rimsko in bizantinsko kulturo. Ta zemlja je slovanska, morje, ki jo obkroža, slovansko. V klasični francoščini, katero obvlada kot svoj materni jezik, pripoveduje avtor o bojih in življenju te zemlje od prazgodovinske dobe do sedanjosti leta 1918. Ni to kako suhoparno znanstveno razlaganje ali nastevanje zgodovinskih dejstev, ki na-

Mariborske vesti:

Po vinogradih žare kresovi ...

Ogromna škoda zaradi mraza v sadonosnikih in vinogradih

Maribor, 3. maja.

Danes zjutraj, ko so na vzhodu zablesteli prvi žarki vstajajočega dne, so žarele Slovenske gorice v kresovih. Povsod, v vinogradih in sadovnjakih, so bile pridne roke na delu, da so nalagale na ognje vejevje z mladim listjem, mokro stelo in slamo. Posebno mnogo kresov je gorelo v mariborski okolici. V Pekrah, Kamnici, proti St. Petru, pod Kalvarijo, povsod so žareli neštetni ognji in zgodnji popotniki so jih strme gledali. Zal niso bili to kresovi veselja in radosti, ampak skrbi in žalosti. Zgali so jih kmetovalci po vinogradih, sadovnjakih in vrtovih, da bi z dimom preprečili usodne posledice mraza, ki je že večerj povzročil silno škodo, danes pa pomoril še to, kar je preostalo po prvem napadu. Mrzel val, ki je zajel vso Slovenijo, je prizadel zlasti vinorodne in sadjerne kraje. V vinogradih je baš začelo trsje najlepše gnati ter so bili nežni poganjki že lepo razviti. Sadonosniki pa so kar bleščali od pisane cvetja jablan. Na njivah je odganjal krompir, prikazal se je iz zemlje že fižol, vrtovi so bili že v najbujnejšem zelenju. Na vse to rodece bogastvo naše zemlje je legel ledeni hlad večerjajnega in današnjega mraza ter ga pomoril.

Učinke večerjajnega in današnjega mraza smo zasledovali na tukajšnji vinarški in sadjarski šoli.

□ Koncert Akademskoga pevskega zbora. Bil je to večer, kakor jih v Mariboru redkokdaj doživimo. APZ si je tudi v obdobju prestolice ustvaril z dosedanjimi nastopi dostojen sloves in tako ni bilo potrebno niti posebne reklame za četrtkov večer, da se je napolnila velika unionska dvorana do zadnjega kotička. Navzoči so bili vsi predstavniki mariborskega življenja z zastopnikom prevz. knezoškofa mil. stolnim prostom dr. Ma. Vrabčarjem in mestnim načelnikom dr. Lipoldom; vsa dvorana je dihala slavnostno razpoloženje, kakor ga na običajnih koncertnih prireditvah ne poznamo. Navdušenje občinstva je bilo spontano, bilo je globoko zajeto od naše pesmi, ki so jo ti mladi pevci pod vodstvom svojega edinstvenega dirigenta Fr. Marolta prednašali v pristni narodni melodiji, z dovršenim umetniškim podajanjem, ki ga ni dosegel še nobeden naš pevski zbor. Akademski pevski zbor lahko beleži svoj mariborski koncert med velike uspehe, ki mu bodo dali pobudo in vztrajnost pri nadaljnjem delu.

□ Veliko pozornost vzbuja v oknu trgovine Cirilove tiskarne na Aleksandrovi cesti razstavljena nova zastava Slov. pevskega društva »Maribor«. Splošna sodba je, da je to najlepša zastava v mariborskem mestu.

□ Mestni avtomobilni promet opozorja že sedaj občinstvo na ugodnost vožnje na Mariborski otok v času kopalne sezone, ki se prične letos najbrže 15. maja. Z mesečnimi legitimacijami, ki se dbe v pisarni za 100 Din, imajo kopalci ugodnost proste vožnje na vseh progah in tudi na otok.

□ Smrtonosen kramp. V mariborski bolnišnici je podlegel večerj poškodbam Feliks Bohl. Udaril ga je neki I. G. s krampom po glavi ter mu prebil lobanjo. Državno pravdnštvo je odredilo obdukcijo.

□ Dne 8. maja bo v veliki unionski dvorani koncert »Maribor«, na katerem sodelujejo kot gostje odlični solisti iz Ljubljane. V letošnji sezoni bo to gotovo eden največjih in najlepših koncertov. Čisti dobitek je namenjen spomeniku kralja Aleksandra I.

□ Smrt kosi. V Košakih, Pekel 9, je umrla posestnica Alojzija Kegel, stara 39 let. — Na Ptujski cesti je umrla v starosti 79 let soproga živnozdravnika Ana Kumerc. — Naj počivata v miru!

□ Osnutki za letošnji letak »Mariborskega tedna« so razstavljeni danes od 8. do 13. in od 14. do 19. v pritličju banovinske palače. Razsodišče je nagradilo sledeče osnutke: I. nagrada (1000 Din) arh. Drago Korbar, Zagreb (osnutek M 1); II. nagrada (500 Din) Aleksander Wagner, Gradec (osnut. »Prazniški zvoni«); III. nagrada (250 Din) arh. Drago Korbar, Zagreb (M 2); IV. nagrada (250 Din) Rike Beranek, Ljubljana (osnutek »Napredek«).

□ Medico bomo pili... Mestni očetje res skrbijo za telesni blagor Mariborčanov. Na seji upravnega odbora so sklenili, da se bo prodajala v soboto, nedeljo in ponedeljek v Mariboru medica. Trije »štanti« bodo postavljeni na običajnih prostorih: pred franciškansko cerkvijo, Na Glavnem trgu in na Kralja Petra trgu...

□ Tujski promet v aprilu. V minulem mesecu je bilo pri mariborski policiji zglasičenih 2042 tujcev, od tega 670 inozemcev.

□ 11-letni begunec. Policijska kronika ima zadnje čase skoro dnevno zabeležene mlade begunce, ki jih strah pred šolskimi neuspehi

Trsje je pozeblo v nižji legi že večerj. V sadonosnikih je 90—95% pozebljenih jablan, v višjih pa je še večerj ostalo okrog 40% zdravega. Posebno usodna je pozeba v nizkih, zaprtih legah, kjer je gotovo uničen ves pridelek. Mraza je bilo večerj 32 stopinj pod ničlo, danes pa nekoliko manj, namreč 22 stopinj. Z dimom se je ponekod v vinogradih in sadovnjakih nevarnost nekoliko oblažila. Vendar se je zaradi suhega ozračja dim naglo dvigal ter ni ostal pri tleh. Letos se je obetala v Slov. goricah dobra sadna letina in tudi vinogradniki so upali na boljšo bratev, kakor prejšnji dve leti. Mraz jim je sedaj prekrizal vse upe in navdal uboge ljudi s skrbjo in strahom pred bodočnostjo.

Tako katastrofalnega mraza v začetku maja ne pomnijo niti stari ljudje. Običajni so mrazovi ob godovih »ledenih mož« Pankracija, Servacija in Bonifacija in Sofije, ki so letos od 12. do 15. maja. Vendar pa do pozebe tudi tedaj le redkokdaj leto pride. K letošnji pozebi v sadonosnikih nam sporoča ravnatelj sadjarske in vinarške šole g. Priol svoja zanimiva dognanja: Če je bil cvet le tri dni pred pozebo oplojen, potem mu mraz ne škoduje nič, četudi odmrjejo nežni cvetni deli. Torej bi bili sadonosniki, ki so se razcvetali pred petimi dnevi, morda še rešeni.

ali želja po pustolovščinah zvalji v svet. Dne 1. maja je izginil z doma 11-letni Franc Pluka-vec ter se še do danes ni vrnil. Fant je srednje šibke rasti, rjavih las, plavih oči, oblečen v kratke hlače in hodi bos.

□ PTL dinar je dosegel v mesecu aprilu lepo svoto 170.398 Din. — V svrhe PTL je darovala potom podružnice »Slovenca« v Mariboru neimenovana 100 Din.

□ Angleški krožek priredi drevi ob 18 v dvorani Vesne čajanko z umetniškim sporedom, združeno s proslavo 25 letnice kronanja kralja Jurija V. Člani in prijatelji društva vlijudno vabljene!

Ptuj

Zverinski nočni napad. Ko se je ponoči vračal 18-letni Fr. Tušek, pos. sin v Mestnem vrhu, po opravkih iz Brstja na svoj dom, ga je med potjo napadla gruča ponočnjakov in ga prematila, da je obležal nezavesten. Prepeljali so ga v ptujsko bolnišnico, kjer so ugotovili smrtonosne poškodbe na glavi.

Zopet požar na Dravskem polju. Pretekli terek v pozni noči je izbruhnil požar v Cirkovcih in sicer pri posestniku Matevžu Napastu. Zgorelo je gospodarsko poslopje z večjo količino sena in slame; žrtev požara je tudi mlin za čiščenje žita ter poljsko domače orodje. K sreči so prišli pravočasno gasilci iz Cirkovcev, ki so preprečili, da se ogenj ni razširil na ostala poslopja. Škoda znaša okrog 20.000 Din in je krita z zavarovalnino. Na kak način je prišlo do požara, ni znano.

Blagoslovitev križa. V nedeljo, 5. t. m. popoldne bo blagoslovitev evhar. križa, ki je postavljen v Kicarju za župnijo sv. Petra in Pavla v Ptuj.

Šmartno ob Paki

Dne 1. maja je umrla obče znana Ana Cukijati, po domače Kompačeva Ančka, dolgoletna postrežnica kaplanov domače župnije. Po kratki bolezni je končala svoje 72 letno življenjsko dobo mirno in vdano, kakor je bilo tudi celo njeno življenje. — V Belgradu je pred nekaj dnevi umrl nenaden smrti vojak-novinec pri avto koloni, kjer je služil kot mehanik, doma z Rečice. — Pomladanski mraz 2. maja upamo, da ne bo preveč škodoval sadju in trsju, ker so ljudje prejšnji večer pri vinogradih kurili in je solnce polagoma vzhajalo med meglo.

Jesenice

Šmarnična pobožnost je dvakrat na dan, in sicer zjutraj ob šestih v savski cerkvi, ob 20 pa v župni cerkvi na Jesenicah.

Prvega maja je delo v vseh tovarnah KID popolnoma počivalo, tako na Jesenicah kakor na Javorniku in Dobravi, le najnujnejše straže so bile postavljene. Delavstvo se je večinoma podalo v hribe, zlasti Crni vrh nad Jesenicami, kjer ima »Gorenjec« svojo planinsko postojanko, je bil poln veselih ljudi, ki so pohiteli v prelepo božjo naravo. Še pred poludnem pa je iz krasnega jutra nastalo neurje z gromom in končno se s snegom. Zjutraj ob sedmih je bila v savski cerkvi sv. maša za pokojne člane jugoslovanske strokovne zveze, katere se je udeležila velika množica delavstva. Nikjer ni prišlo do kakšnega incidenta in vsepovsod je delavstvo pokazalo, da zna ceniti ta svoj največji delavski praznik.

daje knjigi še posebno vrednost in privlačnost, je zelo posrečen izbor ilustracij — 18 po številu — ki so med tekstom dodane delu in ki bralcu nazorno prikazujejo najznamenitejše umetnine, ki jih hrani Dalmacija. Da je knjiga v vsakem oziru popolna, ji je dodan tudi zemljevid Dalmacije.

Vojnovićeva zgodovina Dalmacije je prvo tako delo o tej zemlji. Potrebna je bila, da se pokaže svetu v celoti njena prošlost, za katero posest se je bil 2000 letni boj, dokler ni z vsa ajenjem Jugoslavije prišla končno enkrat za vselej pod oblast, kamor po svoji geografski legi, svoji tisoletni zgodovini in svojem slovanskem prebivalstvu edino spada. Končan je bil s tem boj za njeno last in v novi domovini se bodo lahko vse aktivne narodove sile, ki so se do osvobodjenja izčrpavale v večnem boju s tujci, posvečale ustvarjanju novih vrednot.

Vojnovićeva »Histoire de Dalmatie« je delo aktualne vrednosti.

Da bi bila ta zgodovina dostopna čim širšemu krogu, zato je napisana v francoščini. Kritika se je do sedaj izrekla o njej samo pohvalno, ali je pa ostala indiferentna glede sodbe (n. pr. poročilo v »Berliner Tageblattu«). Kolikor smo informirani, se pripravljata nemški prevod tega epohalnega dela. Vsekakor bo moral vsak poročevalec, ki bo pisal o tej knjigi — če ga ne bodo vodili kakšni ozki politični vidiki — poročati o njej samo v pozitivnem smislu.

Na zgraditvi tega monumentalnega dela je delal avtor 10 let. Njegovo temeljito poznanje predmeta, hubezen, ki jo ima zasajeno v arcu do te zemlje in sijajen slog so tisti faktorji, ki so ga še v posebnih meri delali polklicanega, da nam je dal to delo.

to kar je za nas Slovence posebnega pomena

Morilec priznal zločin

Celje, 3. maja.

Veem je še živo v spominu umor stare prevzitarke Elizabete Repec, ki je bil izvršen 18. februarja letos pri Sv. Jakobu v Kalobju pri Sv. Juriju ob juž. žel. Takoj naslednjega dne sta bila aretirana njen sin Adam in njegova žena Franciška, medtem ko je hlapec Polenik Ivan, ki je bil prišel takrat pred kratkim k hiši, takoj po umoru neznan kam izginil. Končno je bil 16. marca aretiran v Josipdol pri Ribnici na Pohorju tudi Polenik in takoj pripeljan v zapore okrožnega sodišča v Celje. Adam Repec je v zaporu kmalu priznal, da mu je isti večer, ko je bila najdena umorjena njegova mati, prišel povedat Polenik, da je pobil njegovo mater Elizabeto Repec; Repec Franciška pa je priznala, da jima je Polenik tik pred umorom rekel, da bo napadel Elizabeto. V preiskovalnem zaporu sta nato Repec Adam in njegova žena Franciška svoji prvotni priznanji prekrila in zanikala vsako udeležbo pri umoru. Ko je bil nato aretiran Polenik, je trdovratno zanikal vsako krivdo in je pri tem vztrajal tudi po ponovnih konfrontacijah z Repečevima. Po dolgotrajnem zaslišanju je končno uspešno preiskovalnemu sodniku g. Krautu, da je Repec Franciška priznala,

da je nagovorila Polenika k umoru možne matere. Ko j e bil Polenik ponovno konfrontiran z Repec Franciško v četrti, dne 3. maja, je končno tudi on priznal, da je umoril Repec Elizabeto. Izjavil je, da sta ga k temu napeljala oba zakonca Repec Adam in njegova žena Franciška; obljubila sta mu v hiši do smrti stanovanje in prehrano.

Kakšne žakostne razmere so vladale pri Repečevih, je razvidno iz naslednjih podatkov: 1. 1922 sta zakonca Repec prevzela posestvo od možne matere Elizabete. Že prvo leto je prišlo med zakoncem na eni strani in možno matere Elizabeto na drugi strani do preprirov in tožba zaradi prevzeta, ki si ga je izgovorila Elizabeta. Prepriji in tožbe so se nato ponavljale in vlekla prav do umora, tako da je pri celjskem okr. sodišču prišlo med obema strankama zaradi tega do preko 20 civilnih pravnih in do številnih kazenskih procesov, ki jih je tudi preko 20. Tudi morilec Ivan Polenik, ki je umoril staro prevzitarico Elizabeto Repec po naročilu, je bil že štirikrat kaznovan in sicer zaradi različnih tatvin.

Za to razpravo, ki bo po preteku kakšnega meseca, vlada posebno v okolici Sv. Jurija veliko zanimanje.

Pojasnilo

Nbroj upnikov Kmetijske ekspozitne zadruge v Mariboru urgira plačilo svojih terjatev. Ker ne morem odgovorjati, pojasniti vsem upnikom, da ne kaznujem terjatev upnikom, ker drugače ne gre, izključno le po Poštni hranilnici in sicer po vrstnem redu prijav, kakor so došle na sodišče, in sicer najprej onim, ki so poslali pobotnice. Ker pa imam izvršiti okrog 3300 nakazil, a jih dnevno lahko odpravim le okrog 40—60 in zaporu mnogo zamude tudi radi nepopolnih naslovov, ko se čeki vračajo itd. — pozivam vse upnike, naj potrpe še tako dolgo, da bom tehnično to delo zmogel. Pismena drezanja in prošnje so brez pomena.

Dr. Šneider Maks, advokat v Mariboru kot konkurzni upravitelj.

Koledar

Sobota, 4. maja: Florijan (Cvetko), mučenec; Monika, vdova.

Novi grobovi

† V Vidmu ob Savi je umrla g. Elizabeta Knez, ena najstarejših Videmčank. Dosegla je častljivo starost 88 let. Naj v miru počiva!

Ostale vesti

—Aljaž! Odbor Glasbene Matice je prevzel včeraj v livarni JUGOLUTZ v Šiški odlično uspešno reliefno oprsje našega planinskega pevca Jakoba Aljaža. Model je napravil akad. kipar Tone Kralj v velikosti 100x150 cm. Lutov mojster, Slovenec Šušnik je uspel z dobro kombinacijo litine cinka, svinca in antimona. Relief je razstavljen v veži Filharmoničnega poslopja na Kongresnem trgu. Občinstvo vabimo, da si ogleda umetnino, ki bo vzidana v nedeljo 12. maja na Smarni gori v spomin pevcu, ki je bil rojen v njenem podnožju.

—Inštalacija novega župnika v Artičah. V sredo, 1. maja se je v župni cerkvi sv. Duha v Artičah vršila slovesna umestitev novega župnika. Novonimovanega g. župnika Josipa Sketa, dosedanjega kaplana pri Veliki Nedelji, je pred cerkvijo pričakovala ogromna množica vernikov. V imenu župnije ga je pozdravil cerkveni ključar g. Držanič, belobelečena deklica mu je želela dobrodošlico in imenu najmanjših, dosedanjih provizor g. Modrinjak, ki odhaja za kaplana v Pišce, pa je polagal novemu g. župniku na srce, naj ljubi nove farane, naj ljubi zlasti mladino, naj bo voditelj mladinskim organizacijam. Po sprejemu se je vršil slovesen vohod v cerkev. Umestitvene obrede je izvršil g. dekan iz Vidma, Ivan Medvešek. Na koncu je novi g. župnik daroval slovesno sv. mašo. Novemu g. župniku želimo vso polnost božjega blagoslova, vso srečo iz nebes pri njegovem dušnopastirskem delu!

—Binkoštni izlet Jadranske straže! Kakor smo poročali, priredi Krajevni odbor Jadranske straže letos svoj tradicionalni izlet v najlepše kraje našega Jadrana in sicer v Split, Šibenik, Korčulo in Dubrovnik. Ker so cene za vožnjo izredno nizke, se je že sedaj prijavilo precejšnje število udeležencev, toda ne toliko, da bi že sedaj mogli računati na poseben vlak. Zato odbor prosi vse one, ki se mislijo pridružiti temu izletu, naj nemudoma prijavijo svojo udeležbo Krajevnomu odboru zaradi osiguranja vlaka, prehrane in prenočišč. Iz dnevnih časopisov čitamo, da je na Jadranu velik naval tujcev ter se lahko zna zgoditi, če se pravočasno ne priglasimo, da ostanemo brez prenočišč. Da se omogoči udeležba tudi onim osebam, ki niso člani Jadranske stra-

že, je sklenil izletni odbor sprejeti omejeno število nečlanov, ki naj se prijavijo v že objavljenem roku, ker se po poteku tega roka ne bodo mogli sprejeti. Zaradi pomanjkanja prenočišč VIII. skupina odpade in se zato poveča število udeležencev IV. skupine na 80 članov. Bratske Krajevne odbore izven Ljubljane prosimo, naj prijavijo pravočasno svoje člane, ker je rok za preskrbo posebnega vlaka zelo kratek. Ako se do 25. maja ne prijavi dovolj izletnikov, bo moral izlet odpasti, ker za tako nizko ceno se ne bo mogel nihče voziti po Jadranu. Izletniki dobe tudi brezplačen vodič tako, da se ni treba truditi pri ogledovanju znamenitosti posameznih mest. Prijave sprejema Krajevni odbor v Ljubljani. Pri vpisu plačajo udeleženci polovico zneska, ostanek pa do konca maja t. l. Prosim, naj se ta naša prošnja vzame v poštev, ker naknadnih prijav ne bomo sprejemali. Program izleta je na razpolago v pisarni Jadranske straže, Ljubljana, Tyrševa c. 1A-IV.

—Brucknerjeva proslava v Lincu. Avstrijski konzulat v Ljubljani nas obvešča o veliki Brucknerjevi proslavi, ki bo 26. in 27. julija v Lincu pod naslovom »Umetnost in kultura v deželi Brucknerja«. Ta slavnost bo vsa posvečena spominu avstrijskega simfonika Antona Brucknerja. Sodelovali bodo med drugimi: dunajski filharmoniki, kvartet iz Maierke, dirigiral pa bosta Bruno Walter in Franz Müller. Dne 26. julija bo v stari stolnici Brucknerjeva maša v D-molu, zvečer pa bosta v linški slavnostni dvorani izvajali IV. in IX. Brucknerjeva simfonija. Dne 27. julija pa bo izvajal v marmorni dvorani baročnega samostana Brucknerjev godalni kvintet in f-duru.

Blatno kopališče Pistyan:

Kogar muč: revma, naj se posluž: pomadi termalne zdravilnice v Pistyanu. Znižane navšalne cene. Pojasnila: Pistyan, informator Zagreb Strassmayerjev trg 1/II.

—Pojdite z nami k Mariji na Trsat! Lestojnje romanje bo 18. in 19. maja. Polovična voznina je dovoljena tudi do posebnega vlaka. Po morju se peljemo z ladjo v mesto Krk na otoku Krku. Če bo vsaj 400 udeležencev, se bo cena 155 Din znatno znižala in bomo razliko vrnili romarjem med vožnjo. Kdor gre z nami, naj se takoj prihlasi. Podrobna pojasnila in listu »Po božjem svetlu in položni« dobi vsakdo zastoj. Denar je treba poslati do 10. maja; le oni, ki imajo že plačane izkaznice, plačajo ostanek lahko do 12. maja. »Sveta vojska«, Ljubljana, Šentpeterska vojašnica (Vrazov trg 4).

—Vlom v občinsko pisarno. Na Teharjih so v noči od ponedeljka na torek vlomili v občinsko pisarno neznani zlikovci. Vlomilce so zasuli orožniki, a se jim jih ni posrečilo prijeti. Iskali so gotovo denar, pa do njega niso prišli.

—V Sužbenem listu kraljevske banke uprave dravske banovine št. 35 je objavljena »Odredba o dopolnitvah in izpremembah naredb o prihajanju inozemskih vojnihih ladij v morske teritorialne vode in luke«, dalje »Naredba o normiranju obresti na glavnicu uradniškega pokojninskega sklada pri Drž. hipotekarni banki in »Objave banke uprave o pobiranju občinskih davščin«.

Med. univ. dr. Franjo Hribar

specijalist za zobne in usne bolezni
otvori svojo zobozdravniško prakso
na Bledu
(Ulleo in čas naznani v kratkem).

—Novi telefonski pravilnik in telefonska tarifa. Dne 1. julija stopi v veljavo novi telefonski pravilnik in nova telefonska tarifa. Po tem pravilniku morajo biti 1. julija vsi telefonski naročniki vnovič uvrščeni v skupino, po kateri bodo plačevali nove, po večini znižane pristojbine. Uvrstitev naročnikov bo izvedla po svojih podatkih poštna uprava. Da bi ne prišlo do kakšnih nesoglasij, je v lastnem interesu telefonskih naročnikov, da si natančno ogledajo člen 20 pravilnika, ki podrobno našteva, v katero skupino spada ta ali oni naročnik, in pa člen 6 telefonske tarife, ki našteva letne naročnine po posameznih skupinah. Tako bodo lahko sami ugotovili, v katero skupino spadajo po novem pravilniku in koliko naročnine bodo plačevali od 1. julija naprej. — Te dni je izšel novi pravilnik s telefonsko tarifo v slovenščini. Izvod stane 25 Din. Naroči se lahko pri izdajatelju g. Tilnu Epihu, svetniku pošte in telegrafa v Ljubljani. Na prodaj je pa tudi na vseh poštah.

—Drobne novice od Sv. Jerneja pri Ločah. Solariji so se med seboj metali. Pri tem je Tirš Ciril iz 1. razreda tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo v celniku. Prepeljali so ga v bolnišnico. — Poselniku Jevšenaku Antonu je neznani tat sredi dneva vliomil v hišo, ko so bili domači na polju, ter odnesel 2200 Din. Lani avgusta prav tako podnevi pa 3700 Din, puško in dve pištolji. — Pretekli teden smo pokopali: Ofici Lj. Smode Marijeto in Jevšenka Vinka, same odrasle. — Prepotrebno cesto na Zg. Laže so začeli graditi. — Cetrtkov mraz s slano je napravil veliko škodo po vinogradih in drevmi, ki je vse v cvetju.

—Franciskansko bogoslovje v Jajcu. Starešinstvo bosanskih franciskanov je sklenilo zgraditi v Jajcu veliko poslopje za franciskansko bogoslovje. V ta namen je odpoval v Jajce franciskanski provincijal o. dr. Cubelič, ki se bo v Jajcu sestal z vsemi gvardijani franciskanskih samostanov iz province Bosne Srebrne.

—Nove proge družbe »Oceanica«. Paroplovna družba »Oceanica« na Sušaku je uvedla nove redne proge za severne luke, in to s čarniki »Mrava«, »Vida«

in »Bora«, ki jih je nedavno kupila. Ti parniki bodo pristajali v Bordeauxu, Rouenu, Amsterdamu, Rotterdamu, Hamburgu, Bremenu in Odinju.

—Topovska granata ubila dva otroka. V Tuzli se je te dni pripetila strašna nesreča. Na tamkajšnjem vojaškem vežbišču so se vojaki vežbali. Po vojaški vežbi pa so prišli otroci, ki so pobrali nekaj svinčenih izstrelkov. Na nesrečo so pa slučajno našli tudi topovsko granato. Najstarejši deček Ahmed Mujadžić je zasulil, da je stvar nevarna ter jo je ponudil službojočemu vojaku. Ta pa je granato odklonil ter dečku ukazal, naj jo takoj vrže čim dlje mogoče. Deček je ubogal, toda v tistem trenotku je granata eksplodirala. Posledice so bile strašne. Najhujše ranjen je bil 11 letni Dušan Mičević, ki je stekel hudo ranjen kakih 40 metrov daleč, nato pa padel mrtve na tla. Ranjeni pa so bili tudi omenjeni Ahmed Mujadžić ter pet dečkov in ena deklica. Ranjene otroke so nato prepeljali v bolnišnico, toda tam je kmalu nato umrl še Ahmed Mujadžić. Več otrok je bilo operiranih, toda verjetno je, da bo še kateri umrl. O strašnem dogodku so oblasti uvedle najstrožjo preiskavo.

Konfiscirani zvon

Zaplenili so ga radi kljukastih križev ter ga bodo morali prelini.

Maribor, 3. maja.

Zvonolivarna Bühl v Račah je vili šest zvonov, ki so jih naročili tujski protestanti za svojo cerkev. Zvonovi so lepo delo, ki je v čast livarni. Opremljeni so z napismi in okraski; bode pa v oči napis in okrasek na enem zvonu. Ta napis se glasi: »Zukomme uns Dein Reich, okrašen je pa s samimi kljukastimi križi. Kako kraljestvo si pol kljukastim križem lahko predstavljamo, je vsakomur jasno. Vsekakor je velika predrznost tujskih Nemcev, da si upajo naročiti zvon s takim napisom. Za napis so zvedele tudi oblasti ter odredile preiskavo, ki se je sedaj končala s tem, da so zvon konfiscirali. Zaplenjeni zvon bo morala livarna prelini. Za našo javnost pa naj bo to opomin, da ne bo Nemcev spreobrnila še tako širokogrudna toleranca, temveč si bodo vedno želeli kljukastega kraljestva.

Radeče

Osebnost vest. Iz Perkoč v Prekmurju je premeščena na tukajšnji osnovno šolo učiteljica ga. Arhar-Jencič Valerija, ki bo kot nova učna moč pripomogla k otvoritvi VII. razreda, ki je bil do sedaj radi pomanjkanja učnih moči združen s VI. razredom.

Nesreča. Pri sekanju drv se je ponesrečil tukajšnji posestnik Martin Višnikar. Sekira mu je spodletela in ga vsekala v levo roko. Zdravniško pomoč mu je takoj nudil tuk. banovinski zdravnik g. dr. Matko.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

priporoča:

Allers, Sexual-Pädagogik. 270 str. vez. 110 Din. — Bernanos, eDr heilige Dominikus. 62 str. vez. 50 Din. — Feuerer, Ordnung zum Ewigen. Clovek v krščanski resničnosti življenja. 228 str. kart. 76 Din. — Gröber, Die Jugend zu Christus! Casu primerna knjižica za mlado in staro. 48 str. kart. 14 Din. — Gröber, Christus und die Frau. Stare resnice za novi čas. 58 str. kart. 12 Din. — Gröber, Der christliche Mann. Casu primerna knjižica za moža in ženo. 50 str. kart. 12 Din. — Hagen, Piarrei und Piarre. 272 str. vez. 174 Din. — Karrer, Das Religiöse in der Menschheit und das Christentum. 260 str. vez. 180 Din. — Kother, Vom Geheimnis der Paskirche. 263 str. vez. 96 Din. — Krampe, Eucharistia. O nje bistvu in čiščenju. 178 str. vez. 40 Din. — Pillegler, Die pädagogische Situation. Misli za sedanje stališče krščanske vzgoje. 220 str. nevez. 75 Din. — Poppe, Eucharistische Piarre-seelsorge. 135 str. nevez. 24 Din. — Vonier, Das Mysterium der Kirche. 60 str. nevez. 39 Din.

Iz notranje politike

Aretacije v Ljubljani

»Glas naroda« poroča:

Širijo se neutemeljene govorice, da je izvršila Uprava policije v Ljubljani v zadnjih dneh mnogo aretacij radi političnih deliktov. Na merodajnem mestu smo doznali, da so bile aretirane le 4 osebe, ki so izvršile kaznivaa dejanja po zakonu o zaščiti javnega reda in miru v državi. Te osebe bo izročila Uprava policije v zakonitem roku pristojnemu sodišču.

K temu pripominjamo, da smo se informirali na pristojnem mestu, kjer smo izvedeli, da gre za dimnikarskega mojstra Lipnika, kleparskega mojstra Žitnika, odvetnika dr. Cepudra in bivšega poslanca dr. Rapeta, ki so osumljeni, da so razširjali letake protidržavne vsebine, v katerih se na nečuden način blati državna uprava in zlasti predsednik vlade gospod Bogoljub Jevtič.

Eden izmed aretirancev je bil prijet in flagrantni. Na podlagi njegovih izpovedi so bili aretirani ostali trije, od katerih sta dva priznala. Vsi štirje so bili izročeni sodišču v nadaljnje postopanje. Vse ostale govorice, ki se širijo po Ljubljani, niso resnične.

Ali je sprejemni izpit za gimnazijo potreben?

Učiteljsko združenje v Sarajevu je sprejelo resolucijo, ki zahteva, naj bi se sprejemni izpit za 1. gimnazijski razred odpravil. V resoluciji je bilo rečeno, da se učni načrt za prvi gimnazijski razred glede srbsko-hrvatskega, oziroma slovenskega jezika in matematike skoraj povsem krije z načrtom 4. razreda osnovne šole; le v terminologiji obstojijo razlike. Po vsem tem je sprejemni izpit odveč in to toliko bolj, ker zadeva ugled učitelja in ruši avtoriteto šole. Ako bi prosvetni minister ne mogel sprejeti predloga za popolno odpravo sprejemnega izpita, potem naj odredi, da bi se izpit vrtil pred mešano komisijo učiteljev in profesorjev, da bi bilo tako mogoče vpoštevati šolsko metodo na osnovnih šolah.

K temu sklepu se je oglasil v »Pravdic« prof. Aleksander Milčević. Po njegovem mnenju je sprejemni izpit potreben. Dijak mora dokazati, da dovolj obvlada srbohrvatski, oziroma slovenski jezik ter računstvo, ker sta to najbolj važna predmeta za časa vsega šolanja na gimnaziji. Pokazalo se je, da učitelji kljub svoji vestnosti in poštovanosti ne pošljejo pred izpraševalno komisijo dovolj podkovanih učencev. Izpit ima prav ta namen, da učitelji takšne učence, ki nameravajo stopiti na gimnazijo, skrbneje poučujejo in pripravijo za ta korak. Večini učiteljev uspe, da skrbno pri-

Sila kola lomi

kriza pa cene

Zahtevajo oba najmo-
vejša, brezplačna foto-
cenika v

Drogeriji Gregorič

dr. z. o. z.

Ljubljana, Prešernova 5

Due obletnici

Marenberg, 3. maja.

V obmejnem Marenbergu so letos obhajali dve zanimivi obletnici: 200 letnica posvetitve velike cerkve pri Sv. Janezu Nepomučanu na Suhem vrhu in 25 letnica ustanovitve Marijine družbe. Cerkev sv. Janeza je največja v Sloveniji, postavljena v čast temu svetniku in je bila nekdaj tu slovita božja pot. Letos, dne 4. majnika bo preteklo 200 let, ko je bila cerkev posvečena. Ta dan je leta 1786 prišel iz Št. Andraža v Labudski dolini na Koroškem škof Jožef I. Ožbalt grof pl. Attems in se je mudil tu dva dni: prvi dan je bilo posvečenje cerkve, drugi dan pa birmo istotam. Da se je cerkev postavila, za to je imel največ zaslug marenberški samostan, ki je še danes ohranjen. Cerkev je zidana v baročnem slogu, je svetla, akustična, ima tri ladje in dragoceno opravo, ki je večinoma darovana. Do svetovne vojne je imela 4 krasne zvonove, ki so jih naročili v Celovcu in pripeljali po Dravi. Cerkev je imela svoja posestva, med drugimi vinograd v Košakih pri Mariboru, danes last g. Scherbauma. — Leta 1910, ko sta bila tukaj g. dekan Avgustin Hecl in g. kaplan Franc Škof, danes župnik pri Sv. Antonu v Slov. goricah, je bila ustanovljena Marijanska kongregacija za mladeniče in mladenke, obenem pa katoliška mladinska organizacija, Mladeniška in Dekliška zveza. Kot nadaljevanje tega obstoja danes katoliško Prosvetno društvo, ki ima lasten lokal v trgu.

Št. Jernej

Umrli je gosp. Cvelbar Jožef, gostilničar v Št. Jerneju, oče gosp. Cvelbarja, kaplana v Cerkljah na Gorenškem. — Naj mu Bog nakloni večni mir in pokoj, preostalem pa da tolažbe in utehu v teh žalostnih urah življenja.

Pevski zbor iz Stične je v nedeljo popoldne gostoval v tukajšnji dvorani in zapel več pesmi, ki so ljudem zelo ugajale in so nekatere morali celo ponavljati. — Želeli bi bilo še več takih prireditve, ker naše društveno življenje zadnje čase nekoliko — spi.

NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA — Začetek ob 20

Sobota, 4. maja: Malomeščani, Red B. Nedelja, 5. maja: Gospoda Glembečevi, Izven Izredno znižane cene od 14 Din navzdol.

OPERA — Začetek ob 20

Sobota, 4. maja: Boecaccio, Izven. Nedelja, 5. maja: Boecaccio, Izven.

Uprava Narodnega gledališča naproša p. n. abonente poletnega abonmaja, da poravnajo svoj drugi obrok, ter abonente vseh ostalih abonmajev, da poravnajo svoj deveti obrok do 14. maja.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 4. maja: Kdo je krier? Red B. Nedelja, 5. maja: Veseli kmetič. Znižane cene. Zadnjiš.

Poizvedovanja

Ura se je našla na Ambroževem trgu. Lastnik jo dobi na Poljanskem nasipu 2 pri Ovsevu.

in razveljavilo: zadnja leta si je izbral pisatelji vprav našo zemljo in sicer Celje, da je mogel v miru in tihini dovršiti svojo življenjsko mojstrovino. K. G—r.

Ljubljanska drama: Gostovanje Vl. Skrbinška

V šortiljevi družinski drami »Blodnji ognji« je 1. maja t. l. v vlogi sina Dušana goetoval g. Vladimír Skrbinšek iz Maribora. Gosta poznamo že iz nekaterih prejšnjih nastopov: je visoko stremeč igralec, izbranih zunanjih oblik in z idealizirano, tu in tam celo nekoliko v maniro segajočo besedno kulturo. Vse to odkriva teatralika, ki bi rad iz ožjih razmer v širino ter bi rad dal svoji umečnosti čim več zmagujočega poudarka. V splošnem opažamo, da Vl. Skrbinšek pri vsakem novem nastopu v Ljubljani res prinaša čim več populnosti v smeri, ki smo jo označili, in da prehaja iz virtuoznosti do umetnosti.

To lahko še posebej poudarim pri »Blodnjih ognjih«. Predstava v splošnem sicer ni bila posebej dobra, kaj rado se namreč primeri, da tudi dober gost sproži nekaj neskladnosti in da več ali manj veže celotno podobo igre — toda zdi se, da je to pot igra v splošnem že usla igravcem iz rok in da se zaradi tega gost sam ni čutil popolnoma svobodnega. Posebno začetek igre je bil medel, igralec v gostom vred tih in nerazumljiv. Vendar je gosp. Skrbinšek podoben notranje razkrojenosti mladega pesimista zajel s tako močno čuvstvenostjo in sugestivnostjo, da je novelistično družinsko katastrofo pripravil kolikor je pač mogoče verjetno. V prvem dejanju je dal družinski razkrojenosti poseben mrk in boleč poudarek, da je njegova večina nima igrati v II. dejanju jasno merila v nepričakovani konec. Kljub temu, da je naša režija zelo realistična, je dobila igra z mariborskim gostom svojo zanimivo in prav srečno dopolnitev in gost je v polni meri zaslužil topli sprejem ljubljanskega občinstva. F. K.

Prehramna svetovna razstava v Bruslju

Sanje 20. stoletja so uresničene

V Bruslju glavnem mestu Belgije, je bila te dni odprta svetovna razstava, morda največja sedanega stoletja. S to razstavo je Belgija tudi kronala 100 letnico svojega obstanka. Bruseljska svetovna razstava je orjaško delo, še dvakrat pomembnejša zato, ker je bila izdelana in odprta ravno ob času najhujše gospodarske krize. Belgija je žrtvovala za svojo svetovno razstavo mnogo stotin milijonov frankov, dolga leta so bila žrtvovana tej zamisli, delalo je 15.000 do 20.000 delavcev. Danes je uspeh tega ogromnega dela viden. Trideset držav se je priglasilo, da se udeležijo razstave, en milijon obiskovalcev z vsega sveta je že vnaprej sporočilo, da pridejo. Uspeh razstave je zagotovljen že z dnem, ko so jo odprli. Slovensni blagoslov ob priliki razstave, ki sta se ga udeležila kralj Leopold III. in kraljica, je bil zgodovinski dogodek.

»Sanje 20. stoletja so se uresničile!« Tako pišejo inozemski časnikarji o razstavi, ko jo popisujejo. Tik pred vrati Bruslja je na 140 ha široki visoki planoti tako rekoč čez noč nastalo novo moderno mesto, ki ima 150 dvoran in paviljonov, mogočne in monumentalne palače, visoke stolpe, široke drevorede in obširne trge. Iz oblike in barve izžareva slog naše dobe, lepota in preprostost sta združeni.

Novo stavbeno gradivo omogoča nove oblike zgradb. Zlasti steklo je močno uporabljeno, tako da se zgradbe zde čudovito prozorne. Morje svetlobe se podnevi zlija v nove zgradbe, morje svetlobe se zvečer razlija iz njih. Izpred glavnega vhoda, ob katerem stoji 6 mogočnih stebrov, vodi glavna, sedem kilometrov dolga cesta na grič, odkoder je prekrasen razgled na ves Bruselj. Ob cesti je speljana vodna struga, v kateri je polno umetnih tolmunov, brzic in pa vodopadov. Ta cesta se imenuje »Avenue du Centenaire« — na čast 100 letnici belgijske svobode. Ob cesti stoje restavracije, paviljoni slovečih tveč, palače Bruslja in Pariza, ogromne razstavne dvorane Belgije in Francije.

Tam zgoraj se okrog obširnega trga vrste največje zgradbe te razstave, trdno in močno zgrajene palače, ker bodo v bodoče središče novega mestnega dela. Vse presega glavna dvorana, drzna, čudovita mojstrovina belgijskega arhitekta van Neka. Vsa zgradba je 59 metrov visoka, 150 metrov dolga, 87 metrov široka, nosi jo pa, brez vsake opore kakšnega stebrova, dvanajst široko upognjenih lokov. Vsa zgradba je pokrita s steklom. Ob vsaki strani stoji še po ena manjša dvorana, ki je prav tako dolga, a le 65 m široka. Na levi strani je palača stare umetnosti, na desni pa slavnostna dvorana s koncertno dvorano, v kateri je prostora za 3500 ljudi.

Sredi teh skupin modernih zgradb in palač se dviga nenavadna zgradba, kakor nekaka cerkev s štirimi kupolami in šestimi obeliski iz pozlačenega bakra. To je dvorana »Katoliškega življenja«. Nad zunanji stopnicami je igra zvonov z 36 zvonovi. V zgornjem nadstropju pa je cerkev.

Stranske ceste vodijo k paviljonom tujih držav in mnogoterim drugim zgradbam. Posebej je treba omeniti zgradbo »Alberteum« s posebnim planetarijem, biološko sekcijo, z oddelkom za radio in film z razstavami stare, moderne in verske umetnosti, dekorativne in grafične umetnosti itd. Tu stoje tudi palača elegance, palača reklame in posnetek La Fontaineove rojstne hiše. Zgradbe bogato krase reliefe in freske. Zaposlenih je bilo 200 slikarjev in kiparjev. Samo dekorativna oprema je veljala 100 milijonov belgijskih frankov.

Bruseljska svetovna razstava naj ne bo kak velesejem, ampak jasen pregled proizvodov vseh dežel. To je temeljna misel te svetovne razstave. Obiskovalca, tudi laika, hoče seznaniti s predmeti ter ga podučiti, ko ga na lahek način zabava. Sploh ta razstava zelo vpoštevata potrebe preprostega in manj premožnega občinstva. Za odpočitek so sicer zgrajena na razstavi tudi zabavišča in razna igrišča,

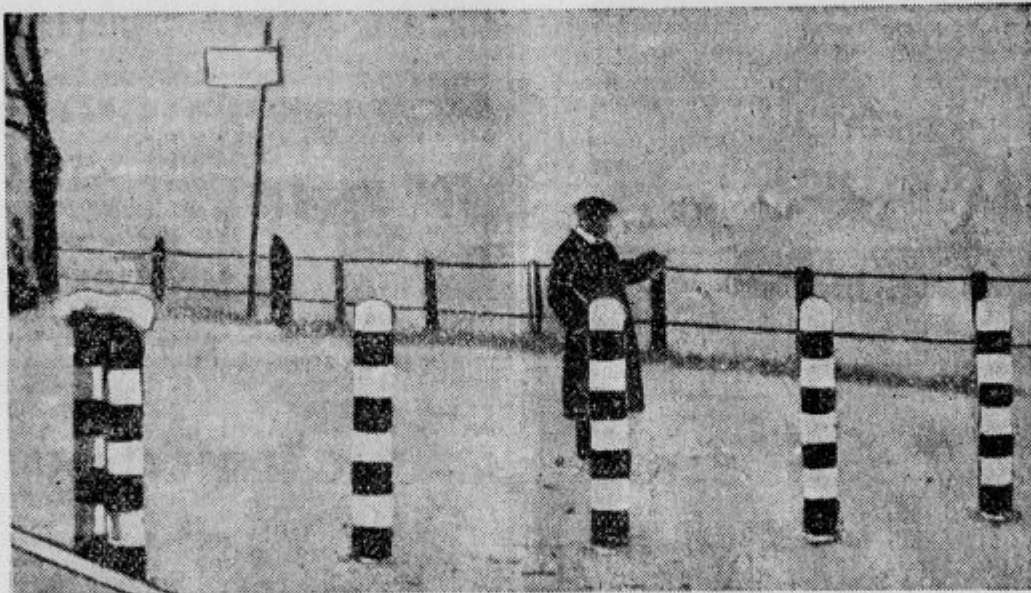
toda poleg teh prostorov za šumni odpočitek je še več izredno lepih resnično mirnih počivališč, ki kar vabijo obiskovalca. Tako je n. pr. zgrajen na razstavi 17 ha velik gozdni park, sredi katerega se lesketajo ljubka jezera. Dalje je zunaj v prosti naravi gledališče pod milim nebom, prekrasen rožni vrt in nadvse moderno urejen zoološki vrt. Tudi »sportniki« bodo v obilni meri deležni užitka. Na razstavnem prostoru je zgrajen velik stadion, ki ima prostora za 90.000 gledalcev.

Višek vse razstave pa je pač zgodovinsko točni posnetek starega Bruslja, kakršnega so naslikali stari belgijski slikarji. Stari Bruselj, ki je na razstavi nanovo vstal, ločijo od moderne razstave velika vrata. Stari Bruselj leži na razstavi ob tih rečici in je čudovito slikovito mesto z vijugastimi in ponekod obokanimi ulicami. V njem stoji točno posnet grad vojvode Brabantskega, lepa cerkev, prijazne starinske krčme, cehovske hiše in prikupne starinske trgovine. »Prebivalci« tega mesta so vsi oblečeni v pisano nošo starih Bruseljcev, mestna garda in vojaštvo nosi še nekdanje stare uniforme. Po cestah in trgih je vesel živžav, iz hiš doni vesela godba. Vse se zdi človeku tako pristno, da se človek le s težavo zave, da je to le posnetek starega Bruslja, postavljen v moderno razstavo. Preden prideš v ta stari Bruselj, te pri mestnih vratih pozdravi stražnik stare garde. V starodavnem rotovžu te dostojanstveno sprejme župan starega Bruslja ter ti zagotavlja, da je uniforma, katero nosi, res tista, katero so njegovi uradni predniki nosili pred 100 in 200 leti. Tako prisrčno je vse to, da se ti zdi, kako lepi so morali biti nekdanji časi.

Meja na železniški postaji

Ves svet se je zopet zgrozil, ko so tisti poročali, da so na železniški postaji Eisenstein na Češkoslovaškem člani nemške tajne državne policije ugrabili Nemca Jožefa Lampersbergerja, ki je pred hitlerjevci pribežal na Češko. Lampersberger je bil svojčas natak na Monakovem ter je po Hitlerjevem prevratu zbežal na Češko. S svojimi sorodniki, ki so bili v Monakovem, si je še dopisoval. Pred nekaj dnevi mu je pisal njegov sorodnik iz Monakovega, naj pride na postajo Eisenstein, kjer se

gre bavarsko-češkoslovaška meja sredi železniške postaje Eisenstein. Na postajno poslopje vodi več stopnic, ki so nekatere na češkoslovaški, druge pa na nemški strani in je meja zaznamovana s črto, ki je v tla vrisana. Tudi v veži postajnega poslopja je meja zaznamovana v tleh. Postajna blagajna je na levi in desni strani mejne črte. Postajna restavracija je na nemških tleh, upravljalna pa jo menja se češkoslovaški in bavarski restavrater. Do kolodvora vodi od češke strani dovozna cesta,

Stebriči pred mejo ob izhodu iz postaje. Zadaj obmejni kamen. Kjer stoji mož, so češkoslovaška tla. Tu je bil napaden nesrečnož ter so ga odvlekli čez mejo, čeprav se je držal državev

bosta sešla. To pismo je najbrže pregledala nemška državna policija. In ko je torej Lampersbergerjev sorodnik prišel in izstopil na nemški strani obmejne postaje, so planili nanj štirje možje, ki so nanj najbrže čakali, in ga odvedli. Lampersberger, ki je to videl in ki je stal na češkoslovaških tleh, je zaslutil nesrečo in skušal pobegniti. Toda na češkoslovaških tleh so ga prijeli, pobili in vprico češkega orožnika odvedli s seboj. To je zgodba, katera je že znana iz časopisov. Človek se pa vpraša, kako je to mogoče.

Lampersbergerja so mogli odvesti zato, ker

katera na oni strani kolodvora vodi naprej v Nemčijo. Kakih 10 korakov pred vhodom v postajo je mejni kamen, okrog katerega se je Lampersberger sprehajal. Bil je torej neposredno blizu vhoda v postajno poslopje. Zgrabili so ga blizu obmejnega kamna in ga zato naglo lahko odvedli na nemška tla. Vlaki iz Češkoslovaške in Nemčije se ustavljajo na češkoslovaški strani postaje. Zaradi tega je nesrečni Lampersberger mislil, da njegovo življenje ni v nevarnosti, ker še ni prestopil nemške meje.

Eisenstein je mesto, ki ima kakih 3000

Zvezdoznanec: »Kaj pa to pomeni? — Danes manjka ena zvezda!«

★

Dragocene minute

Obratni stroški velikih avtomobilskih tovarn Austin v Longbridgeju pri Birminghamu na Angleškem znašajo vsako minuto 120 funtov šterlingov (30.000 Din). Kadar obrat stoji, se stroški zmanjšajo na 70 funtov.

Obratni statistiki so na podlagi računov izračunali, kako ogromno veliko stane proizvodnja na veliko. Kako dragocena je vsaka minuta v takem obratu, se vidi iz tega, da so v podjetju Austin izračunali letni proračun na podlagi števila minut. Vsako leto ima v tem podjetju 140.000 delovnih minut. V podjetju Austin dela sedaj 19.000 delavcev in nameščencev. Vsak izdelan avtomobil je sestavljen iz 7000 delov. Za izdelovanje in sestavljanje teh delov je pri vsakem vozu potrebnih 100.000 vrst dela. Da tak obrat točno nadzorujejo, potrebujejo 250 račun. strojev, ki ves čas delajo.

prebivalcev, kateri so skoro sami Nemci. Pri Eisensteinu je prehod čez Češki les. To sedlo veže Češko z Bavarsko ter se je čez eno dolgo stoletja vršil obmejni promet med obema deželama.

Primož Trubar

37

Zdaj so skrbeli stanovi tudi za dobro urejeno šolstvo. Ustanovili so leta 1563. latinsko šolo in postavili kot njenega voditelja Lenarda Búdina, ki je poučeval že v prejšnjih letih latinsko v Ljubljani. Búdinov šolski pomočnik je bil predikant Sebastijan Krelj, star 25 let. Izobrazil se je na višji šoli v Jeni. Trubar je hvalil njegovo latinsko in grško znanje ter ga priporočil deželnim stanovom, da so ga sprejeli v službo. Vsak dan je eno uro ali dve uri poučeval mlade plemiče v razlaganju svetega pisma in v lepih znanostih, poleg tega pa tudi pomagal svojemu mojstru Trubarju v pridigovanju. Po Trubarjevem odhodu v Nemčijo je postal mladi Krelj superintendent, toda je še dve leti pozneje umrl za jetiko.

Ob tem času se je Trubar popolno brez potrebe vmešal v goriške zadeve. Ni mu bilo dovolj, da mu je avstrijska vlada kljub mnogim pritožbam pustila prosto roko. Ni bil zadovoljen, da je na Kranjskem že kar brez strahu hodil po agitacijah semintja. Šel je tudi v Gorico, kamor ga je povabil tedanji goriški glavar grof Jurij Thurn. Krstil je svojemu prijatelju in somišljeniku sinčeka brez cerkvenega dovoljenja kar z navadno vodo in brez drugih predpisanih obredov. Prav tako je obhajal ljudi pod obema podobama v zasebnih hišah in v svoji navadni obleki. Koliko hrupa je napravil še le s pridigami! Govoril je slovensko, nemško in laško. Ljudje so od vseh strani hiteli skupaj, da bi videli luteranskega škofa, o katerem so že toliko slišali pripovedovati.

Iz Gorice je na osličku jahal v Vipavsko dolino. V roki je imel sveto pismo in oljino vejico. Kjer je videl več zbranega ljudstva, je obstal in oznanjeval novo vero. Posebno živahno je bilo pri Svetem Križu. Poslušalci so kar strmeli vanj in ga imeli za preroka, poslanega od Boga. Trubar se je še pozneje hvalil, da je bilo navzočih tudi mnogo duhovnikov in da je

vsem ugajal govor, ki ga je izdal v slovenskem, nemškem in laškem jeziku. Nič pa ni bilo čudnega, da je dobil Trubar na Goriškem tako ugodna tla za luteranstvo. Tam so bile kulturne razmere še slabše kakor drugod. Povsod sta vladali podivjanost in nevednost. Ljudstvo ni imelo nikogar, ki bi ga bil nepoučeno v verskih, še manj v drugih stvarih. Saj so se nahajali še v 14. stoletju na Goriškem pagani. Leta 1331. je bila poslana iz Čevdada celo križarska vojska nad brezštevilne paganske Slovence (Sclavos innumerabiles) v kobariškem okraju. Križarji so bili deležni prav takih odpustkov, kakor če bi bili šli nad nevernike v sveto deželo. Pod vladjo onemoglih goriških grofov in propadajočega oglejskega patrijarhata, vsled turških napadov, beneških vojsk in kuge so se tudi pozneje le malo izboljšale prosvetne razmere.

Vse to je znal Trubar izrabiti, da je ljudstvo prepričal, kako je zapuščen. Ko so ljudje videli po eni strani mlačnost svojih duhovnikov, po drugi strani pa gorečnost oznanjevalcev nove vere, so čutili do poslednjih neko nagnjenje. Ker so Trubarjanci trdili, da le oni učijo čisto evangelijsko resnico, nevedno ljudstvo pa ni znalo razločevati med stari in novimi verskimi nazori, je rajše poslušalo tiste, ki so mu oznanjevali z večjo vnemo četudi popačene verske nauke. In tako so ljudje sprejemali krivoverstvo, ne da bi se bili zavedali, da zgodaj na napačno pot. Reči pa moramo, da med slovenskim kmetskim prebivalstvom niso našli luteranski nazori globokih tal. Seme novih nauk je ostalo pri vrhu in ni prodrlo v zemljo. Pognalo je le šibko drevesce, ki ga je nasprotni veter zgodaj uničil. Sploh je imel protestantizem med slovenskimi pokrajinami najmanj pristašev na Goriškem. V ti deželi ni bila ustanovljena nobena evangelijska občina, nikjer zidana evangelijska cerkev.

Slavnostna Trubarjeva pot skozi Vipavsko dolino pa je dobila nek udarec s tem, da je solkansko-goriški župnik Matija Mercina poročal cesarju Ferdinandu o Trubarjevem potovanju

skozi Goriško in o njegovi agitaciji za luteranstvo. Ferdinanda je to obvestilo nemalo razburilo. Takoj je izdal povelje, naj Trubarja primejo in zvezanega pripeljejo na Dunaj. Pa tudi ta ukaz, kakor že mnogo drugih, je bil brez učinka. Trubar je prišel srečno čez Kras v Ljubljano, kjer se mu je prav dobro godilo pod zaščito vsemogočnih deželnih stanov. V pismu, naslovljenem solkansko-goriškemu župniku Matiji Mercini, nalaga Ferdinand, naj ne pusti Mercina kot voditelja katoliške stranke v Gorici nobenega luteranskega pridigarja več v mesto. Kar se pa tiče onega, ki ga je poklical deželni glavar grof Jurij Thurn v Gorico (mislil Trubarja), naj bo kakor je »weil er davon ist« — ker je že odšel. Trubar je imel tako srečo, da so mu povsod dovoljevali »pardon«. Poprej so mu grozili in napovedali kazni, pozneje so ga pa pustili v miru. Pozabljeni so bile vse tožbe, kakor bi se bil bal tega neumorno delavnega moža svetna in cerkvena gosposka.

Nova vera je na Kranjskem tako zelo napredovala, da gospodje luterani niso bili samo s tem zadovoljni, če jih gosposka ni nadlegovala. Hoteli so še več in delali na to, da prodre njih vera v vse kroge prebivalstva. Deželni stanovi so odpirali katoličane iz deželnega odbora, iz mestnega sveta in celo iz župnij, nad katerimi so imeli kako oblast. Poprej so se morali braniti, zdaj so pa že začeli napadati. Ves način dosedanjega boja je dobil drugo podobo. Protestanti so postali gospodarji, katoličani pa so se morali braniti in umikati. Lutrovcem še stara prisega ni bila po volji. Od nekdanj se je prisega končevala z besedami: »Kakor gotovo mi Bog pomaga in njegovi svetniki.« Novoverci pa niso dosti marali za svetnike. Rekli so, da tako besedilo ni v smislu avgsburške veroizpovedi in da se mora besedilo prisega glasiti: »Kakor gotovo mi Bog pomaga in njegov sveti evangelij.« Dosegli so spremen in vsak je moral prisegati z označenimi besedami.

(Nadaljevanje sledi)

Gospodarstvo

Sanacija bratovskih skladnic

Na podlagi pooblašča v finančnem zakonu je ministrski svet predpisal uredbo o sanaciji bratovskih skladnic v naši državi. S to uredbo se ustanavlja osrednji fond za ozdravljenje glavnih bratovskih skladnic pri ministrstvu za gozdove in rudnike. Fond je javnopravna ustanova, pravna osebnost. Fond upravlja poseben odbor treh članov, predsednik je načelnik oddelka za rudarstvo pri ministrstvu za gozdove in rudnike, člana pa sta zastopnika gl. brat. skladnice (en delodajalec in en delojemalec). Nadzorstvo ima minister. Fond se upravlja po istih določilih kot gl. bratovske skladnice.

Sredstva fonda so: 1. prispevki glavn. brat. skladnic do 10% pobranih premij (članov in podjetij) za pokojninsko zavarovanje.

2. rudarski socialni prispevki, ki se plačujejo pri prometu v rečnih priistanjih kraljevine Jugoslavije, in sicer pri iztovarjanju ladij; za črni pre-

mož (in brkete) 10 Din za tono, kamni premož 40 Din in koks 50 Din za tono. Prispevke za fond za domače proizvode bodo pobirale agencije rečne plovbe, za uvoženi premož pa carinarnice pri carinjenju. Plačila prispevka so oproščena naročila premož brketov in koks za javne ustanove in v metalurški svrhe.

Čl. 6 uredbe določa postopek v slučaju, da žade kakšna glavna brat. skladnica v težko in kako mora prositi za sanacijo.

S to novo uredbo je razveljavljen zakon o pokrajinskem pokojninskem skladu za Slovenijo z dne 19. febr. 1922. Namesto tega bo minister predpisal za rudnike v dravski banovini poseben prispevek od celotne prodaje premož in brketov.

Nadaljnji členi določajo način predpisovanja in pobiranja teh prispevkov. Uredba stopi v veljavo, ko izide v Službenih novinah.

Devaluacija gdanskega goldinarja

V svoji nočni seji dne 2. maja je senat mesta Gdanske (Danzig) sklenil devalvirati gdanski goldinar in sicer za 42,37%. Za 100 dosedanjih goldinarjev je 170 novih, 100 nemških mark pa 212 goldinarjev. S tem je postal gdanski goldinar skoraj enakovreden poljskemu zlatu.

Doslej je bil gdanski goldinar le malo višji kot švicarski frank (1.00886). V primeri s poljskim zlatom je bil gdanski goldinar znatno višji: pariteta je znašala: 1 goldinar 1.735 zlata, 1 zlat 0.5768 goldinarja.

V zvezi s tem je Gdanska banka zvišala diskonto (od 4 na 6) in lombardno obrestno mero (od 5 na 7%). Postavljen je državni komisar za nadzorstvo nad cenami, izšla je posebna uredba, po kateri se lahko zapro trgovine, če bi izzvale neupravičen dvig cen. Končno je dovoljena popolnoma svobodna trgovina z registriranimi markami.

K temu je pripomnilo, da se je znižal tudi najnižji odstotek za zlato kritje pri Gdanskim banki na 30%, vrednost goldinarja pa je določena na 0.1687923 grama (1 kg zlata 5.924.44 goldinarjev).

Maribor v mednar. prometu

Tukajšnja glavna carinarnica je izdelala ob zaključku minulega proračunskega leta zanimivo statistiko o mednarodnem prevoznem (transitnem) blagovnem prometu, v kolikor je pasiral Maribor. Ker je Maribor obenem ena glavnih tranzitnih postojank za severozapadne evropske države, je ta statistika hkrati merilo za višino mednarodnega blagovnega prometa med posameznimi državami.

Iz Avstrije se je izvozilo preko Maribora: v Bolgarijo 1.376.626 kg 49 vagonov papirne mase, 32 papirja, 6 kartona, 23 strojev, 9 stekla, 6 kablina in peska, 2 železa, v Italijo 77.438 kg (med drugim 2087 vagonov papirja, 560 kartona, 2012 železa in železnih produktov, 1498 magnezita, 198 gradbenega lesa, 194 peska, 183 šamotne opeke, 63 piva, 32 sladkorja, 10 jaje itd.), na Madjarsko 341.008 kg (10 vagonov gradbenega lesa itd.), v Romunijo 80.275 kg (7 vagonov magnezita, 1 kartona), v Turčijo 28.190 (steklo); ves avstrijski tranzit preko Maribora je znašal 8000 vagonov. — Iz Češkoslovaške se je izvozilo: v Bolgarijo 45.262 kilogramov (steklo), v Italijo 59.809.187 kg (2255 vagonov sladkorja, 470 slada, 1540 železa in izdelkov, 374 strojev, 125 stekla, 126 čevljev, 100 bombaž. tkanin, 87 zelja, 14 cigarete, papirja, 12 pohištva, 7 fižola, 3 jaje itd.), v Romunijo 3050 kg (steklo), v Turčijo 6485 kg (steklo), skupaj 7000 vagonov. — Iz Madjarske se je uvozilo 1.037.268 kg blaga v Italijo (91 vagonov železa in izdelkov, 6 vagonov lesenih obrobjev), Nemčija: v Bolgarijo 109.453 kg (9 vagonov stekla, 1 vagon lanenega vlaga), v Italijo 59.106 kg (stroji), v Romunijo 10.031 kg (stroji), v Turčijo 15.580 kilogramov (steklo), skupaj se je uvozilo 19 vagonov. Iz Poljske: v Italijo 2.197.631 kg (70 vagonov železa in želez. izdelkov, 44 parafina, 35 fižola, 21 jaje, 15 stekla, 15 bencina, 12 jutinijh vreč). Vsega skupaj se je uvozilo preko Maribora v Bolgarijo 1.581.841 kg, v Italijo 140.541.816 kg, v Madjarsko 341.008 kg, v Romunijo 94.276 kg, v Turčijo 50.255. Celokupen tranzitni promet je znašal tedaj v enem letu 142.558.691 kg.

Zanimivo so tudi številke o potniškem prometu: preko Maribora je pripotovalo v državo 110.816 potnikov, odšlo pa jih je 108.291. Potniškega blaga se je ocarinilo v 2204 slučajih, prihodek pa znaša 259.867 Din.

Draginjske doklade državnih uslužbencev. — Lani dne 11. aprila je ministrski svet uveljavil odloke, s katerimi se zmanjšujejo draginjske doklade, če se je nahajalo v državni službi več članov iste družine. Analogno so postopale tudi banovine in samoprave. Z ozirom na pritožbe je sedaj ministrski svet na predlog finančnega ministra izpremenil lanske navedbe v toliko, da skupnost uslužbencev s starši ne vpliva na višino njih pripadkov. Ta odlok stopi v veljavo 1. julija letos.

Pogajanja s Italijo. Po poročilih listov bi se imela začeti pogajanja med našo državo in Italijo sredi meseca maja. Ministrstvo trgovine in industrije je že pozvalo vse gospodarske zbornice, da mu predložijo konkretne predloge glede nove pogodbe, nadalje glede plačilnega prometa, o težkočah pri izvozu ter o prometnih vprašanjih v zvezi z novo pogodbo.

Hranilne vloge pri regulativnih hranilnicah. Po podatkih Zveze hranilnic v Zagrebu so znašale hranilne vloge pri 39 regulativnih hranilnicah v državi konec jan. 1935 1.311.2 mil. Din (126.858 vlagateljev), konec februarja 1.323.6 mil. (127.172) in konec marca 1.327.75 mil. Din (127.000 vlagateljev). Največji dvig vlog je ugotovljen pri hranilnicah izven naše banovine, posebno v Zagrebu, Novem Sadu in Sarajevu.

Selection Trust v Londonu je imel že občni zbor, na katerem je predsednik A. Chester Beatty, ki je tudi predsednik Trebe, poročal tudi o Trebi, pri katerem ima ta družba odločilen vpliv. Dejal je, da rudnik Trebe dela nadalje zelo rentabilno, čeprav je padec cen svinca in srebra zmanjšal rentabilnost podjetja. Rudniki so sijajno opremljeni in so med ostalimi, ki izkazujejo najmanjše produkcijske stroške.

Dobava. Gradbeni oddelek ravn. drž. žel. v Ljubljani sprejema do 7. maja t. l. ponudbe glede dobave stojalnih vijakov in priložnih plošč za iste: do 10. maja t. l. pa glede dobave razne železnine, barv, gorske krede, pisalne krede, kladiv, plekarskih čopičev, steklenega papirja, gladilnega platna ter glede dobave negašenega apna. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.)

Gibanje zlata

Odtok iz Švice. — Dotok v Holandijo.

Po razburljivih dogodkih v prvi polovici meseca na deviznih trgih je nastopilo deloma pomirjenje. Gibanje zlata ni več tako znatno kot prej, ker so se zlati zakladi deloma ustalili.

Včeraj smo že poročali o ponovnem dotoku zlata v Belgijsko narodno banko, ki je tako nadoknadila še skoro tretjino svoje izgube zlata v mesecu marcu. V dobi pred devalvacijo belge je Belgija izgubila za skoro 500 milij. švic. frankov zlata, kasneje pa je te izgube v veliki meri nadoknadila.

Tudi Švica je zadnje čase izkazovala znatne izgube zlata. Odtok zlata je znašal v prvem tednu meseca aprila 119 milij., v drugem tednu 137 milij., v tretjem 56 milij., v četrtem tednu aprila pa samo še 34,2 milij. švic. frankov. Skupno je torej v obrambo švicarskega franka Švica izgubila v 4 tednih meseca aprila 346 milij. frankov zlata, vendar je njen zlati zaklad znašal 30. aprila še vedno 1372,0 milij. frankov.

Tudi odtok zlata iz Holandije je bil v teku meseca aprila vedno manjši. Tako je beležil izkaz za dobo od 15. do 22. aprila zmanjšanje za 19 milij. goldinarjev, tako da je stala obramba goldinarja Holandijo dotlej 174 milij. goldinarjev. Najnovejši izkaz za 29. aprila pa izkazuje celo povečanje zlatega zaklada, ki je prvo od 25. marca sem. Povečanje sicer ni znatno, za 2,1 milij. goldinarjev, vendar znatno za razvoj razmer na trgu zlata. Skupno je znašal dne 29. aprila zlati zaklad Holandske banke še 644,8 milij. goldinarjev, kar je zadostovalo za kritje 74%, kar je zelo ugodno.

Nova delniška družba. Trgovinski minister je dovolil osnove delniške družbe »Jugoslovensko akcionarsko društvo za izvoz kumaličev« s sedežem v Belgradu in podružnico v Vel. Kikindi. Glavnica znaša pol milij. Din in je razdeljena v 2000 delnic po 250 Din imensko. Vpis traja do 11. maja, predhodni občni zbor delničarjev bo 12. maja.

Občni zbori. Posojilnica v Črnomlju r. z. s n. z. 12. maja ob 14; Premogokopna družba Belokrajina v Črnomlju 15. maja ob pol 11 v Krmeľju; Senjanski premogovnik And. Jakl d. d. v Krmeľju 15. maja ob 11; Trgovskoindustrijska d. d. Merkur v prostorih Hranilnice dravske banovine 17. maja ob 15.30; Avtomontaža, delavnica d. d. v Ljubljani 18. maja ob 11.30 v prostorih Jugobanke v Ljubljani; Elektroindustrija d. d. v Ljubljani 18. maja ob pol 12.

Dobave. Gradbeni oddelek ravn. drž. žel. v Ljubljani sprejema do 7. maja t. l. ponudbe glede dobave mila. — Strojni oddelek ravn. drž. žel. v Ljubljani sprejema do 9. maja t. l. ponudbe glede dobave ročnej za armature iz impregniranega papirja. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih.)

Ravn. drž. rudnika Velenje sprejema do 15. maja t. l. ponudbe glede dobave sodarskih zavoric in pločevine. —

Dobava drv in premoga. Dne 3. maja bo pri komandi dravske div. obl. v Ljubljani licitacija glede dobave 9756 m³ drv; dne 8. maja pa glede dobave 4812 ton premoga ali lignita. (Pogoji so na vpogled pri isti komandi.)

Izplačevanje mezd v Nemčiji. Številna podjetja (zasebna in komunalna) so v Nemčiji začela izplačevati delavce meze mesečno, ne tedensko kot doslej. Pravijo, da boče delavce izenačiti z namestenci, na drugi strani pa prihraniti stroške za obračunavanje in omejiti porabo gotovine. Po nemških virih pa so začela številna podjetja tudi z izboljšanjem drugih delovnih pogojev, kot n. pr. odpovednih rokov, dopustov itd.

Borza

Dne 3. maja 1935.

Denar

V današnjem prometu so ostali neizpremenjeni tečaji Berlina, Curicha, Pariza in Trsta, narasli so London, Newyork in Praga, dočim sta popustili Amsterdam in Bruselj.

V zasebnem krlingu se je avstrijski šiling uvrstil na ljubljanski borzi na 8,80—8,90, na zagrebški na 8,78—8,88, na belgrajski pa na 8,73 do 8,83. Grški boni so notirali v Zagrebu 32,15—32,85, v Belgradu 32,75 blago. Angleški funt se je nadalje uvrstil ter je notiral v Zagrebu 231,06 do 232,66, v Belgradu pa 231,45—233,06. Španska pezeta je notirala v Zagrebu 5,675 denar, v Belgradu 5,75 denar.

Ljubljana. Amsterdam 2966,44—2981,04, Berlin 1756,08—1769,95, Bruselj 742,49—747,56, York 1421,01—1428,08, London 212,07—214,13, Newyork 4855,43—4891,74, Pariz 289,60—291,03, Praga 183,27—184,38, Trst 361,35—364,43.

Promet na zagrebški bozi 250.576 Din. Curih. Belgrad 7,02, Pariz 20,87875, London 14,955, Newyork 808,875, Bruselj 52,30, Milan 25,475, Madrid 42,225, Amsterdam 208,725, Berlin 124,35, Dunaj 57,85, Stockholm 77,10, Oslo 75,10, Kopenhagen 66,75, Praga 12,905, Varšava 58,275, Atene 2,90, Carigrad 2,48, Bukarešta 3,06, Helsingfors 6,60, Buenos-Aires 0,7825.

Vrednostni papirji

Tendenca za državne papirje je bila neenotna in so deloma tečaj popustili. Manj zanimanja je bilo za dolarske papirje. Promet je bil srednji.

Ljubljana. 7% inv. pos. 78—79, agrarij 48—49, vojna škoda 372—373, begl. obv. 65—66, 8% Bler. pos. 78—79, 7% Bler. pos. 67—68, 7% pos. DHB 70—71.

Zagreb državni papirji: 7% invest. posojilo 78 den., agrarij 47,75—48,25, vojna škoda promta 373—374 (373, 372,50), 5. 372,50—374, begluške obveznice 65,50—65,75, 8% Blerovo posojilo 79 bl., 7% Blerovo posojilo 68—68,25 (67,75—68), 7% posojilo Drž. hip. banke 72 bl. — Delnice: Priv. agrarna banka 230—232 (231), Trboveljska 125.

Belgrad državni papirji: 7% invest. posojilo 78 den., agrarij 47,75—48,25, vojna škoda promta 373—374 (373, 372,50), 5. 372,50—374,50 (374), begluške obveznice 65,75—66,25 (66), 6. 65,50—66 (65,50), 8% Blerovo posojilo 77,50—78,50, 7% Blerovo posojilo 67,25—67,50 (67,25), 7% posojilo Drž. hip. banke 70,75 zaklj. — Delnice: Narodna banka 5,650—5,800, Priv. agrarna banka 230—231 (231, 230).

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica: bč. potiska 126—128, slav. 127—129, bč. in srem. 121—123, ban. 119—123. — Vse ostalo neizprem. Tendence mirna. Promet srednji.

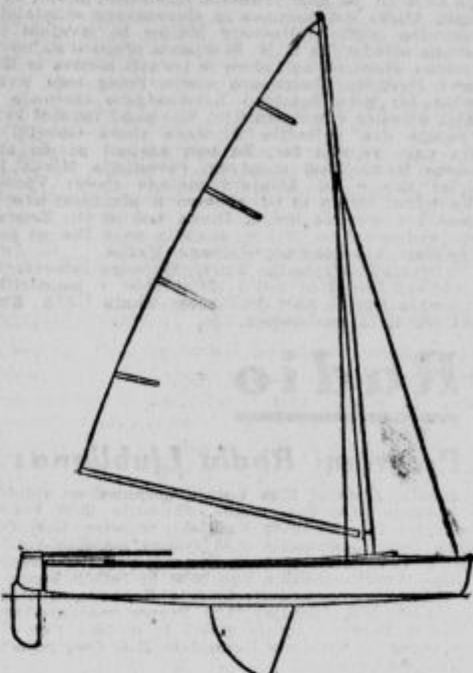
Sombor. Fižol: bč. 122,50—127,50, Vse ostalo neizprem. Tendence neizprem. Promet 38 vag. Budimpešta. Tendence slaba. Promet slab. Pšenica maj 15,58—15,68, zaklj. 15,45—15,46, junij 15,24—15,44, zaklj. 15,24—15,26, rž maj 10,70—10,74, zaklj. 10,54—10,56, junij 10,62—10,82, zaklj. 10,62—10,63, koruza maj 11,38, zaklj. 11,35—11,37, julij 11,17—11,20, zaklj. 11,17—11,18.

Sport

Olimpijska jadrnica

Nemški jadralci so se oprijeli priprav za olimpijsko jadralno regato z vso vnamo. Po predpisih mednarodne jadralne zveze je regato izvesti s čolni raznih razredov. Ti tipi čolnov, ki se uporabljajo v vseh jadralnih centrih sveta, imajo prostora za pet štiri ter dva športnika. Kot četrta in najvažnejša pa je tipa za enega samega jadralca, ko se v čolnu posameznik bori za olimpijsko medaljo.

V to svrhu so doslej uporabljali pri olimpijskih igrah dve različni tipi. Izkušnje pa so pokazale, da čolni teh tip niso toliko spopolnjeni, da bi dovolili izkušenemu jadralcu jadralno umetnost do poslednjih finiš izrabiti. Nemčija, kjer se jadralni šport že od nekdaj goji, je potem, ko se je zoznalo, da se vrši o priliki olimpijskih iger tudi jadralna regata, vse potrebno ukrenila, da bi namesto dosedanjih čolnov ustvarila novo tipo, ki bi res pravim jadralcem nudila možnost, da s svojim individualnim prizadevanjem dosežejo višek v tej lepi športni panogi.

Olimpijska jadrnica

Glede nato se je nemškimi konstrukterjem po večletnem delu posrečilo napraviti olimpijski jadralni čoln, ki ga kaže predstojeca slika. Je to priročen ter vsled majhnih dimenzij all-round jadralni čoln. Dolg je 5 m, na najširšem kraju znaša širina 1,66 m, višina jambora pa znaša 6,40 m, površina jadra pa 10 m². Oblika čolna je taka, da mora vsakogar tako strokovnjaka kakor laika razveseliti. Njegova hitrost presega po dosedanjih izkustvih vsa pričakovanja. Tudi njegova stabilnost je tako velika, da lahko premeta brez nevarnosti moč vetrov do 18 metrov na sekundo. S točnimi predpisi je tudi poskrbljeno za enotnost ter enakovrednost čolnov.

Nemška jadralna zveza upa, da bo postal ta čoln klasični enosedalni jadralni čoln bodočnosti. Doslej je prišlo že mnogo naročil iz vseh strani in tekme, ki so se izvršile na teh olimpijskih jadralnih čolnih, so prinesle zelo razveseljive uspehe. Zato gradijo sedaj povsod olimpijske jadralne čolne. Tako na Finskem, Estonskem in drugod. V Švici so jih začeli v zadnjem času graditi in tudi Italijani so jih naročili osem pri neki tržaški tvrdki.

Primorje (liga): Hermes

V nedeljo bosta nastopila na igrišču Hermes liga-moštvo Primorja in Hermes. V predtekni se bosta srečala rezervi obeh moštev. Prijatelje nogometa opozarjamo na obe tekmi.

Prvenstvo II. razreda

V nedeljo, 5. maja se nadaljuje tekmovanje v tem razredu ter se srečajo sledeči pari:

- Na igrišču Hermes: Ob 10 Sloga:Korotan;
- na igrišču Slovana: ob 14.30: Grafika:Slavija;
- ob 16 Slovani:Mars;
- na igrišču Reke: ob 16 Reka:Miladika;
- na igrišču Primorja: ob 16: Svoboda:Jadran.

Novi svetovni rekordi v lahki atletiki. Skok s palico 4,40 m, disk 53,10 m. Kakor poročajo iz Newyorka, je pri mitingu v Santa Barbara v Kaliforniji postavil atlet V. Graber nov svetovni rekord v skoku s palico, kjer je prišel na 4,40 m. Ta Amerikanec je s to znaniko prekosil svoj lastni rekord, ki ga je postavil pri zbirnih tekmah za olimpijce v Los Angelesu s skokom 4,37 m. — Nemški atlet Schröder od policijskega športnega društva iz Magdeburga, ki je že jeseni zalučal disk nad 50 m, je v Magdeburgu postavil nov svetovni rekord z znaniko 53,10 metrov. Ker je bilo zadoščeno tudi vsem formalnostim, ni nobenega dvoma, da bo ta kolosalni uspeh priznan za svetovni rekord. Dosedanjí svetovni rekord je branil Sved H. Andersson, ki ga je postavil o priliki meddržavne tekme Švedska-Norveška lani v Oslo z metom 52,42 m. Schröder je postavil nov svetovni rekord pri svojem petem metu, ko je tekmoval pri izbirnih tekmah za medmestno tekmo Magdeburg-Wittenberg-Dessau.

STK Moste. Dve ob 30 članiki sestaneč, katerega se skrajno vsi udeleženci — Oltor.

SK Slovan. Redna seja glavnega odbora se v ponedeljek 6. maja ne vrši, pač pa se vrši naslednja seja 13. maja ob 8.30 v klubski sobi v gostilni pri Kravčiču Tognič L.

ASK Primorje, lahkoatletika sekcija. SK Sloga priredi to nedeljo dopoldne ob 9 na našem igrišču propagandni lahkoatletički miting. Vabimo vse naše atlete, da se tekmovanja udeležijo v čim večjem številu in prijetno trenerju g. Saneinu prid tekmovanjem disciplino, v katerih bodo nastopili. Program je naslednji: 1500 m. se. sen. in jun. C, met krogle, 100 m. jun. C in sen., skok v višino z zal. sen. in jun. C, met diska, 400 m. skok v daljavo z zal. sen. in jun. C, met kopja, 500 m. in troskok.

SK Hrišica, lahkoatletika sekcija. Za miting SK Sloga 5. maja se določijo naslednji atleti: Sodnik, Stare, Gradiš, L. Pribošek, Tavcar, Kotnik, Poljanar H., Kogovšek, Krizan, Vucke, Brucan, Jazbec, Svetek R., Dežman, Steniknik M., Jeglič, Banko, Illovar, Orehek. Imenovanj naj bodo v nedeljo v garderobi na Stadionu ob 8.30, kakor tudi člani sekcijejskega načelnika. Opremo je prineseti s seboj. Redni trenerji se vrše vsak torek, četrtek in soboto na Stadionu od 17 dalje.

Naznanila

Ljubljana

1. *Filozofsko društvo* v Ljubljani ima drevi ob 18 na univerzi v predavalnici št. 30 svoje tretje predavanje. Predava vseuč. prof. dr. E. Spokorski o temi: Sociologija in filozofija. Vabljeni so člani društva kakor tudi oni, ki se za filozofijo in sociologijo zanimajo.

1. *Pevsko društvo "Čankar"* v Ljubljani priredi ob priliki desetletnega delovanja pevovodje g. Krista Perka koncert, ki bo v ponedeljek, 6. maja v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Spored koncerta je jako pester. Izvajale se bodo pesmi različnih skladateljev, katere so bile dosežale še prav malo na sporedih. Začetek ob 20. Cena sodecem od 6 do 15 Din, stojščem 4 Din.

1. *Nočno službo imajo lekarni:* mr. Laustek, Rožarjeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vico.

1. *Kino Kodeljevo*, Dunas ob 20.30 s krštem in mečem (Jose Mojica), in Princess Nadja.

1. *Prijubljena koncertna in operna peva gospa Paula Lovietova* bo pela na koncertu Nar. žel. glasb. društva "Sloga" operne arije skladateljev, ki so najpomembnejši v razvoju opere od početka do 20. stoletja. Pri klavirju spremlja umetniški dirigent g. H. Svetel. Vstopnice po 15, 12, 10, 8, 6 in 4 Din se v predprodaji v knjižarni Glasbene Matice. Občinstvo vabljeni k posetu tega zanimivega koncerta, ki se vrši v ponedeljek 6. maja ob 20 v dvorani "Kino Dvor".

1. *Spored Aljeve akademije*, ki bo v petek, dne 26. maja ob 20 v Filharmonični dvorani, je naslednji: Prof. Janko Mlakar, znani predavatelj in turistični pisatelj ter eden najboljših prijateljev pokojnega triglavskega župnika, bo imel priročen spominski govor, ki bo pokazal Alješa kot planinca in slovenskega skladatelja. Orkestralno društvo Glasbene Matice bo izvajalo dve izvirni averturo, za katero je porabil motive iz Hajdrihove Laverije; Jadransko morje. Poleg tega izvajata orkester št. Saša Santlovo Belokranjsko serenado za godalni orkester v treh stavkih. Slovenski vokalni kvartet zapoje dva najboljša Aljevega zbor obštni in dneva nam pripelji žar. Za tem nastopi pevski zbor Glasbene Matice pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliša ter zapoje tri Aljeve mešane zbor: Vjeteza pliska toba, Sirota in Oj, zborom iz planinskih svet in tri mešane zbor: Na bregu, Divna noč in Oj, Triglav. Sedeži v dvorani po 10 Din, stojščka po 5 Din so že v predprodaji v knjižarni Glasbene Matice.

1. *Društvo za gradbo hidrotehnične laboratorije* v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v ponedeljek, dne 6. maja 1935 ob 20 v družabnem lokalu UJIA, Kongresni trg 1, II. nadstropje.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sobota, 4. maja: 12.00 Vožnja neznankom (plošče) 22.45 Poročila 13.00 Čas, vreme, obvestila 13.30 Vožnja neznankom (plošče) 18.00 Radijski orkester 18.40 Čas, poročila, sporod, obvestila 18.45 Pomen majskih volitev (govori g. Ivan Mohorčič) 19.00 Znanstvi politični pregled (dr. Jug) 19.30 Nacionalna ura 20.00 Iz čeških logov in gozdv (plošče, samospevi Svetozarja Banovca, dva klavirja: Škerjanc in Šapla) 21.15 Poročilo mednarodnega koncerta iz Zagreba, izvajal mešani zbor "Lilimskeci", dirigira Kresimir Barmović 21.45 Čas, poročila 22.00 Radijski orkester.

Drugi programi:

SOBOTA, 4. maja: 18.30 Klavirski koncert 20.00 Narodne pesmi 20.30 Radijski orkester 21.15 Zagreb 22.00 Narodne pesmi, nato harmonika — Zagreb: 20.30 Vokalni koncert 21.15 Mednarodni prenos 21.45 Plošče — Dunaj: 17.55 Caruso na plošah 19.20 Ljudski plesi 20.25 Domovina Avstrija: Koroska, Perkonig 22.10 Radijski orkester 24.00 Zabavna glasba — Budimpešta: 20.50 Vesela ura 22.30 Simfonični koncert 23.15 Plesna glasba — Milan-Trst: 17.05 Plesna glasba 24.05 Veseloliga 21.15 Pester spored 22.00 Orkestralni koncert — Rim-Bar: 17.10 Koncert 21.00 Prenos opere — Praga: 19.15 V spomin generalu Stefaniku 20.00 Igra s pešcem 22.00 Plošče — Brno: 19.15 Vojška godba — Varšava: 20.00 Laska glasba 21.00 Gročkanov koncert 22.30 Vesele pol ure 23.05 Plesna glasba — Berlin: 20.10 Sramel 20.25 Legenda o slepi Jolanti, lirčna opera, Čajkovski — Königsberg: 19.05 Monakov 21.10 Pustovstvo v anekdotah, koronice itd. — Hamburg: 19.00 Zabavna glasba 20.10 Pester program — Vratislava: 19.15 Pomladne pesmi 20.10 Spor za Jolanto, kmečka komedija — Lipsko: 19.00 Harmonika in eltre 20.10 Ljudska veseloliga "Lampacij vagoni", Nestroy — Köln: 19.10 Glasba Antona Reicha 20.10 Pester večer — Frankfurt: 19.00 Vojška godba 20.15 Pester večer — Stuttgart: 19.00 Hamburg 20.15 Monakov — Monakov: 19.05 Dialog v slagerjih 20.10 Iz nemških oper — Zürich: 20.15 Opera "Kerkesse", Handel 22.35 Plesna glasba — Strassburg: 20.30 Radijski orkester 22.30 Plesna glasba.

Videm ob Savi

Društveno gibanje. Ob letošnjih velikonočnih praznikih je prvič nastopil pevski odsek Prosvetnega društva in dovršeno pel zlasti pri slovesni službi božji. Na velikonočni ponedeljek je bila v domači prosvetni dvorani gledališka predstava. Igrali so Finžgarjevo »Verigo« dovršeno. Med občinstvom smo pa pogrešali nekatere, ki bi od njih pričakovali, da imajo več smisla za katoliško prosveto naše mladine.

Oseba srednje starosti, ki je več let oskrbovala službo

hišne strežnice

— snajla sobe, kurila peči, ličila tla i. dr. — v večjem podjetju, želi nastopiti podobno službo takoj. Pride se lahko predstaviti. Spricalo na razpolago. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Služba«.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; šentovanjski oglaš Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka pletina vrstica po Din 2.50. Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Prireditve

Kavarna Stritar
Vsak večer koncert. — Kavarna do 4 jutraj odprta.

Službe iščejo

Prodajalka
pridna poštena, zanesljiva, zmazana nemškega, hrvaškega jezika - želi premeniti sedanje mesto v katerikoli stroki. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod šifro »Stalnost« 4948. (a)

Službodobne

Kontoristinja
z znanjem slovenske in nemške korespondence in tudi vseh pisarniških del, iščemo za takoj. Navesti je zadnjo službo. Reflektira se na starejšo moč. Oferte upravi »Slovenca« pod šifro »Dobra moč« št. 4902. (b)

Prirojevalko

pletin in več izurjenih pletilj - išče za takoj M. Vrhunc, industrija pletenin, Bled.

Plačamo dobro

poštene, zanesljive, vztrajne poverjenike. Pisemne ponudbe z znamko za odgovor na »Moj Dom« v Ljubljani, Dvorakova 8. b

Rudarja na rudo

kovača - sprejemem. Ponudbe na Jakob Metelko, Ljubljana, Langusova 5.

Denar

Posojila
na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana. Krekov trg 10

Rabim knjižice

vseh zavodov. Sporočite zavod, znesek in ceno na upr. »Slov.« pod »Najvišja cena« št. 4972. (d)

Spominske slike na prvo sveto obhajilo

Cast. gg. katehete si dovoljujemo opozoriti, da imamo na zalogi čez 50 različnih vrst obhajilnih slik, med temi 20 popolnoma novih vzorcev. Vse slike so umetniško izdelane ter krasno barvane. — Cena konkurenčno nizka po velikosti od 1.50—3.50 Din.

Prodajalna

H. Ničman, Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2

Stanovanja

IŠČEJO:

Enosobno stanovanje
s kuhinjo in pritliklinami, solčno, suho, čisto - išče mirna stranka treh oseb s 1. junijem. Ponudbe z navedbo cene in ulice v upravo »Slov.« pod »Mir«

Trisobno stanovanje

išče uradnik. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Stalni in točni« 4976. (c)

ODDAJO:

2 enosobni stanovanji
oddam. Eno s 15. majem, drugo s 1. junijem. Cerkvena ulica 21. (e)

1. avgusta oddam

v Pletersnikovi ulici 13. pri Sv. Krištofu, pritliklini solčno stanovanje: kuhinja, 2 sobi, velik kabinet, pritlikline, vodovod, električna in plinska napeljava. (e)

Za primerno ceno

oddam petsočno elegantno stanovanje na Kralja Petra trgu št. 3. (e)

Prazno sobo

v posebnim vhodom, sredi mesta, takoj poceni oddam. Naslov v upr. »SL.« pod št. 4977. (s)

Vnajem

Mizarska delavnica

z vsemi stroji in orodjem se odda v najem s 1. junijem. Istotam naprodaj vsakovrstne stavbene parcele. Vzamejo se knjižice tukajšnjih hranilnic. Poizve se: I. Oražem, Moste

Obrt

Otomane

od 430 Din naprej in vse druge tapetniške izdelke po najnižjih cenah pri Dolničar v St. Vidu nad Ljubljano (nasproti cerkve). (t)

Posestva

Droben oglaš v »Slovenca«
posestvo ti hitro prodaj; če te ne z gotovim denarjem na kupca ti s knjižico da.

Hišo z velikim vrtom

v bližini Maribora, ugodno prodam. Malek Franc, Cesta na Brezje 59. (p)

Novo hišico

s precejšnjim vrtom, ugodno prodam. Vižmarje 110. (p)

Prodamo

Ce avto svoj stari prodajal
a! motorja bi znebil se rad, brž kupcev ti mnogo prižene Slovenec namaniš? Inerati

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodnejše in najceneje trvdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg. (l)

PREMOG DRVA IN Karbo paketi

pri **IV. Schumi**
Dolenjska cesta
Telefon štev. 2951

Izredno dobra

in cenena oblačila, možko perilo itd. — kupite najbolje pri Preskerju Sv. Petra cesta 14.

Cvetlični med

namizni, zajamčen, kanta 30 kg 335 Din. Orehe cele, mehke, 50 kg 240 Din. Jajca, sveža, 720 komad. 290 Din - razpošila franco vsaka postaja Drechsler G., Tuzla. (l)

Predtiskarija

monogrami — najnovejši vzorci, poceni naprodaj v Židovski stezi 6-II. (l)

Za birmo

najlepša primerna darila: ročne torbice, denarnice, koveče — kupite pri Kravosu, Maribor, Aleksandrova št. 13. (l)

Čas je zlato

pa tudi dobra reklama v SLOVENCU.

Tinčkove in Tončkove prigode

21.

Vožnja okoli sveta se v resnici začne

Ko je bil tudi splav na varnem, je Tinček vprašal kapitana Mrharja:
»Povejte, gospod kapitan, kdaj bova s Tončkom spet doma?«
»Tega ti ne morem natančno povedati, Tinček. Najprej se ukrcamo v Cape Townu, odondod odrinemo v Sidney, potem napravimo majhen skok v Shanghai, tam bomo pa že še videli, kam nas bo dalje vedla pot. Nekaj let se pa prav gotovo še ne vrnemo domov.«

Tinček je veselo stekel k Tončku in mu z žarečimi lici povedal:
»Tonček, ali si slišal? Nekaj let ne bova videla doma! Oh, kako sem vesel! Do takrat bodo moji sestriči že gotovo zrastle prvi zobje. Tako sem bil že sit njenega večnega cmerganja.«
Potem je Tinček odšel v kabino in napisal nekaj besed svoji mami. S počekanim papirjem jo je mahnil spet h kapitanu, katerega mu se je vrv zapletla v brado, in ga prosil:
»Gospod kapitan, ko splemete svojo brado, odpošljite, prosim, tole brzojavko!«

Pavla Fink naznanja v svojem in v imenu svoje hčerke Mr. Ph. Vide ter ostalih sorodnikov, da nas je zapustil naš dobi mož in najboljši oče, gospod

VELIČAN FINK

MESTNI BLAGAJNIK V POK. IN MEŠČAN LJUBLJANSK

Pogreb draga nam pokojnika bo v nedeljo, dne 5. maja 1935 ob 4 popoldne od doma žalosti, Poljanska cesta 15, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 3. maja 1935.

Dolores Wieser

PEVČEK

Ljubezenska zgodba mlade duše

Mesečina sije svetlo in jasno na tiho tratino. Deklici se blesti v roki lepi, kovinasti okvir. Srce ji je tako težko — sama ne ve zakaj.

»Hladno je —,« reče Mretka in se zdrzne.

»Dobro se uči,« poroča magister Ehrwald patru gvardijanu. »V latinščini celo prekosi vse, pa tudi sicer menim, bo kmalu lahko dohajal druge. Saj je bil oče sam, kakor vse kaže, tudi učenik.«

»Me veseli,« odvrne pater Caharija. »In sicer, kakšnega je značaja? Se je navadil reda?«

»Žal, ne posebno. Je togoten in zaprt. Tudi mu ne pristojta strogi red. Pa s strogo doslednostjo se ukroti še tak paglavec.«

Menih se rahlo nasmehlja. Komaj še pred eno uro je govoril vendar pater Bernardin vse drugače: Ljubezen vse premaga.

Sladko, rumeno jesensko sonce se dobrika rdeči, pravkar omiti opeki stebrenika in veselim cvetličam. Tiho in preudarno stopa gvardijan poleg tršatega magistra. Na ogledu hodnika urno pobriže gospa Lilja vodo od pomivanja in se podrsa po kolenih s poti, ko se približata moža. Ozka lica ji živo goré in tenka, mala roka ji le težka oklepa ščet.

»Ampak, ampak!«

Pater gvardijan ji popreti s prstom.

»Za to je vendar Mica ali kovačica!«

Preden si more gospe pomagati s kakšnim odgovorom iz zadrege, že reče magister z lahno nejevoljo:

»No, saj je vajena. Slovenske ženske delajo vse kakor črna živina.«

»Res, pridne so, pa kdaj vtegne le biti preveč. In kaj naj potem počno studentki, ako jim zbolí mati?«

S prijaznim pozdravom pater gvardijan odide.

Pater gvardijan je rektor latinskih šol in kaj učen mož. In ker se začne v nedeljo novo šolsko leto, je prišel tudi v Pevski dom pogledat, ali je vse prav. Otroci so mu pri srcu in ubogi pevčki skoraj še najbolj. Ne bil bi franciškan po srcu božjem, če bi mu ne bile bolj pri srcu te čebļajajoče, frfotajoče, črne cerkvene lastovke, ki ničesar ne imenujejo svojega, razen vsevdilj veselega srca, čistega grla in jasne glave kakor rejeni, toplo opravljeni mamini fantki iz meščanskih hiš in bližnjih graščin. Tako poskrbi slednjo jesen, da ne navali zima z mrzom in lakoto na staro hišo, in naprosi po vsem mestu drv, zelenjadi, jabolk in zabele. Kljub temu pa, da je v šoli strogo javljen, ga imajo tudi pevčki najrajši. In že marsikateri izmed njih je smuknil iz črnega sholarskega suknjica v rjavo meniško haljo — pater Bernardin recimo. Tako je pater gvardijan prav od srca vesel, da se je spet sešlo malo krdele.

Vrata v učilnico so napol odprta. Pri pisalnih pultih sede štirje fantiči, ki so sami ostali med počitnicami v hiši. Pater Caharija pomoli sivo glavo malce skozi vrata, tedajci skočijo vsi s stolov in glasno pozdravijo:

»Laudetur Jesus Christus!«

Velikansko spoštovanje, ki ga imajo pred rektorjem, jim ustrumini noge in stisne ustnice.

»Ivan, pridi jutri ob devetih gori v šolo k skušnji, da te vem v kateri razred dejati,« reče pater rektor.

Ivan poblebdi. Skušnja! Ne — kaj gro — zne — ga! je rekel včeraj Jurko, ko je počil glas o tej skušnji. In magister je pogledal, kar le more strogo, ko je omenil,

da se mora kaj pridno učiti, kdor hoče dostati skušnjo.

»Se bojiš?« vpraša pater rektor.

»Ne!«

»Tako je prav — le nikdar ne izgubiti poguma!«

Smehljajoče oči padejo menihu tja čez na Jurka, ki mu sili kri v glavo.

»Je kaj pisala mati?« vpraša plavalaslega fantiča.

Jurko zardi še bolj in v oči mu stopi izdajalski sijaj.

»Mati ne, pač pa Henrika. Mati ne utegne, ker je Regina reče zmeraj bolna.«

»Se zmeraj bolna? Revica! — In kaj bi mati rada, da naj s teboj?«

»Da — da bi ostal pri vas in se pridno učil — in da jih ne bi toliko užagal — in — in da bi se zavedal, da stavi — name — največje — nade — oh —.«

Glasen jok zažene dečko, vrže roke na pisalni pult in prižme obraz na oguljene rokave.

Strogo reče magister:

»Jurko, ne uganjaj burk! Prečistiti pater rektor te dobro pozna!«

Povsem mlo pa se skloni rektor k dečku:

»Kaj ti je treba jokati? Mar bodi rajši ponosen, da mati tako trdno zida nate! Prihodnje leto kar pridno napni vse žile, pa bo že šlo kako, kaj?«

Jurko joka le še silneje. Spodaj na dvorišču se nenadoma oglasijo divji glasovi. Obe siroti iz Tržiča, Peterček in Damijan Polž, zakličeta:

»Jej — že gredo!« in jadrno izgineta iz zagatne so-parice, ki je zavaladala v učilnici.

Gvardijan rahlo potrže jokajočega dečka za plave kodre.

»Jurko —,« mu zašepeta, »jeli, drugo leto bova lepo vkup vlekla; boš lepo pridn in poslušen — mi obljubiš, kajne? Saj ni tako strašno težko, kakor si misliš.«